

**Vállalkozók munkaerő kereslete és tanulókkal kapcsolatos
elégedettsége - 2006**

Budapest, 2006. december

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet olyan non-profit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI – Research Institute of Economics and Enterprises
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

A kutatás előkészítésében és lefolytatásában szakértőként közreműködtek:

Semjén András (MTA KTI)
Szilágyi János (MKIK)
Kompaktor Emília (MKIK)
Bihall Tamás (MKIK)

Matematikai – statisztikai elemzés:

Tóth István János (GVI)
Selmeczy Iván (GVI)

Technikai szerkesztés:

Baranyai Nóra (GVI)

Az elemzést írták:

1. rész: Dobos Krisztina (munkatárs, GVI, e-mail: dobosk@gvi.hu)
2. rész: Papp Gergő (munkatárs, GVI, e-mail: pappg@gvi.hu)

Kutatásvezető:

Tóth István János, Ph.D.
(tudományos főmunkatárs, MTA KTI,
ügyvezető igazgató, MKIK GVI)

e-mail: tothij@econ.core.hu
Internet: <http://econ.core.hu/~tothij>

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáselemző Intézet
Cím: 1034 Budapest, Bécsi út 126-128.
Tel: 235-0584
Fax: 235-0713
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

Vezetői összefoglaló	5
1. A vállalkozások tanulószereződéses rendszerrel kapcsolatos véleménye.....	8
1.1. A minta leírása	8
1.2. A vállalkozások üzleti helyzete, várakozásaik.....	11
1.2.1. A vállalkozások jelenlegi üzleti helyzete	11
1.2.2. A vállalkozások üzleti helyzetének várható alakulása	18
1.2.3. Foglalkoztatás, munkaerő-kereslet	19
1.3. A tanulószereződéses rendszerrel kapcsolatos vélemények	21
1.3.1. Tanulókkal való elégedettség.....	21
1.3.2. A gyakorlati képzés jellemzői	23
2. A tanulók tervei és céljai a tanulással és a munkába állással kapcsolatban	26
2.1. A tanulók szocio-demográfiai ismérvei	26
A tanulók nem és lakóhely szerinti megoszlása	26
A tanulók családi háttere	26
2.2. A tanulók iskolai előmenetele	28
Iskolaválasztás	28
Bekerülés	29
Iskolai végzettség.....	29
Tanulmányi eredmények	30
Jelenleg tanult szakma.....	32
2.3. A tanulók aspirációi	33
Továbbtanulás.....	33
Pályaelhagyás és munkahelyváltás	35
2.4. A tanulók elégedettsége	40
Elégedettség a szakmával és az iskolával.....	40
Elvárt és elérhető fizetés	42
2.5. A tanulók mobilitása	48
Utazási idő.....	48
Utazási hajlandóság.....	48
Függelék: A vizsgálat kérdőíve	53

Vezetői összefoglaló

1. Adatfelvétel és minta. Az MKIK GVI által végzett empirikus adatfelvétel 2200 vállalkozásról és tanulóikról tartalmaz információkat. A válaszok az ország 17 megyéjéből érkeztek. A kereskedelem, idegenforgalom és szolgáltatások mellett a feldolgozóipari és építőipari ágazat is képviseltette magát. A vállalkozások túlnyomó része hazai tulajdonban van. Legnagyobb arányban a 2-9 főt alkalmazó mikrovállalkozások szerepeltek a mintában. A cégek árbevétele ennek megfelelően a legtöbb esetben 2 –10 millió Ft között volt. Az 500 millió Ft feletti árbevételt elérő cégek aránya a mintában 12,7%.

2. A vállalkozások üzleti helyzete. A vállalkozások többsége üzleti helyzetét kielégítőnek tartja és nyereséggel zárja majd az évet. A fennmaradó válaszok nagyobb része pozitív, mint negatív. A legtöbb cég közepes rendelésállománnyal bír. Az átlagos kapacitáskihasználtság 72%.

A jövőben a vállalkozások többsége nem vár jelentős változást, arra számítanak, hogy helyzetük a mostanihoz hasonlóan kielégítő marad. A változást várók többsége helyzetének javulására számít és csak kisebbségük romlásra.

A foglalkoztatottak száma a vállalkozások többségénél várhatóan nem változik a következő fél évben. Ezen túlmenően több mint kétszer annyi kérdezett számolt be a létszám várható növekedéséről, mint csökkenéséről. A vállalkozások 7,4 %-ánál van tartósan betöltetlen álláshely.

3. A tanulószereződéssel kapcsolatos vélemények.

A tanulókkal kapcsolatos elégedettség. A válaszadók a tanulók tudását, készségeit összességében közepesre értékelték. A legnegatívabb értékelést a tanulók idegennyelv tudása és a számítógépes ismereteik kapták. Pozitívan inkább a tanulók személyes készségeit minősítették. Jónak tartották ugyanakkor a tanulók szakmai gyakorlati jártasságát és szakmai elméleti alapjait is. A vállalkozók a tanulók magatartását is értékelték. A pozitív vonások közül leginkább a becsületesség, tisztelettudó magatartás, segítőkészség jellemző rájuk. Kevésbé jellemző viszont a kezdeményező készség, alkotó készség, kitartás.

A gyakorlati képzés jellemzői. A vállalkozások 10 tanulóból négyet tartanak alkalmasnak arra, hogy végzés után alkalmazzák őket. Kezdő bérként a minimálbérnek megfelelő összeget tudnak felkínálni. A cégeknek felmerülnek olyan költségeik a tanulók alkalmazásával kapcsolatban, melyeket nem tudnak elszámlálni, ezek főként dologi költségek. Az adminisztráció nem jelent kiemelt költséget a vállalkozások számára és nem tartják döntő tényezőnek a tanulók vállalásáról szóló döntés meghozatalában. Ugyanakkor megjelenik a vélemény, hogy az adminisztráció túl sok papírmunkával jár. Az előnyöket és a terheket mérlegelve a vállalkozásoknak közepes mértékben (igen is, nem is) éri meg részt venni a tanulószereződéssel kapcsolatos képzési rendszerben. Minél nagyobb egy cég mérete, valamint árbevétele, annál inkább megtérül számára a tanulók alkalmazása.

4. A tanulók szocio-demográfiai ismérvei. A 2200 megkérdezett tanuló 54,9%-a férfi, 45,1%-a nő, 62%-a városban, 38%-a pedig községben lakik. Az apa legmagasabb iskolai végzettségét tekintve a tanulók több mint felének az édesapja szakmunkásképzőt végzett, az anyák körében ez az arány 37%. A tanulók édesapjának négyötöde szakképesítéssel rendelkezik, az anyák közel kétharmadának van szakképesítése.

5. A tanulók iskolai előmenetele. A tanulók 94%-a jelentkezett valamilyen iskolatípusba, vagyis a továbbtanulás mellett döntött az általános iskola befejezésekor, leggyakrabban szakiskolában kívántak tovább tanulni, majd a szakközépiskola vagy technikum volt a legnépszerűbb; gimnáziumba a megkérdezettek mindössze 8%-a jelentkezett. A megkérdezettek döntő többsége, 86%-a az első helyen megjelölt iskolába nyert felvételt, 12%-ukat a második és mindössze 2%-ukat egy harmadik helyre vették fel. Megszerzett iskolai végzettségüket tekintve a tanulók 31,1%-ának van a nyolc általános iskolainál magasabb, befejezett iskolai végzettsége. A nyolc általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők 20,3%-a szakiskolában, 50,9%-a pedig szakközépiskolában végzett; 28,8%-uk rendelkezik gimnáziumi végzettséggel. Mindez azt jelenti, hogy a teljes sokaságot tekintve a tanulók 5,9%-a végzett szakiskolát, 14,8%-a rendelkezik befejezett szakközépiskolai végzettséggel, és 8,4%-a fejezte be a gimnáziumot. Tanulmányi eredményeiket tekintve a tanulók közepes eredményeket értek el, az átlagos osztályzat hármás és négyes között van alacsony szórással, valamint a medián és a módusz értéke is átlagos eredményekre utal. Megfigyelhető, hogy minél magasabb a szülők iskolai végzettsége, annál jobb eredményt ér el a tanuló. A legjobb tanulmányi eredményekkel a gimnáziumot végzett tanulók büszkélkedhetnek, míg a legalacsonyabb átlagokat a szakiskolában végzettek mutatják fel. A legjobb eredményekkel azok a tanulók rendelkeznek, akik jelenleg a fogtechnikus vagy a kozmetikus szakmát tanulják, a legrosszabb eredményeket pedig a festő-mázoló, illetve a kőműves szakmát tanulók produkálják.

6. A tanulók aspirációi. Azoknak, akik nem jártak gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba, mindössze 29,9%-a szeretett volna ilyen típusú intézménybe járni. A tanulók ennél is kevesebb, csupán 5,9%-a próbálkozott átkerülni szakiskolából gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba. Ezzel párhuzamosan, akik érettségit szereztek, azok ugyanekkora hányada, 29,3%-a (a teljes sokaság mindössze 6,5%-a) jelentkezett egyetemre vagy főiskolára. Ezzel szemben viszont a megkérdezettek 54,7%-a jelezte, hogy szeretne a későbbiekben tovább tanulni. A tanulók 10%-a gimnáziumban, 21,9%-a szakközépiskolában vagy technikumban, 4%-a szakiskolában tanulna tovább; 11,7%-uk szeretne valamilyen felsőoktatási intézményben, tehát egyetemi vagy főiskolai képzésben részt venni. A tanulók mindössze tizede szeretne a későbbiekben más szakmával foglalkozni, mint amit jelenleg tanul. Megállapítottuk, hogy az iskolázottság növekedésével csökken a pályaelhagyási szándék: míg a szakiskolai végzettségűek 13,4%-a más szakmával szeretne foglalkozni a jövőben, mint amit a megkérdezés idején tanult, addig a gimnáziumot végzettek között ez az arány mindössze 2,8%. A táblázat szerint a pályaelhagyási szándék leginkább a kereskedő és az eladó, legkevésbé pedig a fogtechnikus és a kozmetikus szakmát tanulókra jellemző. A megkérdezettek fele szívesen maradna annál a cégnél, ahol a megkeresés időpontjában képzésben vesz részt, és csak nagyjából 18%-uk tervezi azt, hogy otthagyja a képzést nyújtó céget. A legnagyobb arányban a szakiskolai végzettségű tanulók maradnának annál a vállalkozásnál, ahol a megkeresés idején képzésben vettek részt, míg a legnagyobb

arányban a gimnáziumot végzettek hagynák ott a képzést nyújtó vállalkozást, és másik céghez mennének dolgozni, vagy saját vállalkozást alapítanának. Az eredmények szerint legnagyobb arányban a fogtechnikusok maradnának a képzést nyújtó cégnél, őket követik a kőműves és a lakatos szakmát tanulók. Ezzel szemben legnagyobb arányban a fodrászok és a kereskedők tervezik otthagyni a vállalkozást.

7. A tanulók elégedettsége. A tanulók közel háromnegyede mind az iskolával, mind a tanult szakmával meg van elégedve, hiszen ha újból kellene választania, akkor a jelenlegi iskola és szakma mellett döntene. A tanulók inkább hasznosnak tartják az iskolában megszerzett tudást, mindössze 2%-os azok aránya, akik egyáltalán nem veszik hasznát annak, amit az iskolában tanítottak. Azt találtuk, hogy minél magasabb a tanuló iskolai végzettsége, annál inkább hasznosnak tartja azt a tudást, amit az iskolában szerzett: míg a gimnáziumi végzettségűek 54%-a nagyobb részben vagy teljesen hasznát veszi az iskolában megszerzett tudásnak, addig szakiskolát végzettek körében a megfelelő arány 37%. Eredményeink szerint az iskola által nyújtott tudással a kozmetikus, a felszolgáló és a kereskedő szakmát tanulók vannak leginkább megelégedve: ezen szakma tanulóinak fele nagyobb részben vagy teljes mértékben hasznát veszi az iskolában tanult ismereteknek. Legkevésbé a lakatos és a vezetékszerelő szakmát tanulók elégedettek: többségük fele vagy annál kisebb részben hasznosítják az iskolai ismereteiket, ugyanakkor nincs közöttük olyan, aki egyáltalán nem. A válaszok alapján azt találtuk, hogy a tanulók döntő többsége, 89,8%-a szubjektív értelemben elégedetnek nyilvánítható, ugyanis legalább akkora vagy magasabb fizetést érhet el, mint amennyit mindenképpen szeretne, átlagosan 12,7%-kal. Az iskolai végzettség növekedésével emelkedik az elégedettek aránya. Objektív értelemben elégedett a tanulók 71%-a, vagyis abban az esetben, ha a képzést nyújtó vállalkozásnál maradnak, akkor közel háromnegyedük legalább akkora vagy nagyobb fizetést kap majd, mint amennyit mindenképpen szeretne, átlagosan 13%-kal többet. Ebben az esetben is az iskolai végzettség növekedésével emelkedik az elégedettek aránya. A legnagyobb arányban a fogtechnikus és a szakács szakmák tanulói elégedettek, míg elégedetleneket legnagyobb arányban a vezetékszerelő és a kereskedő szakmát tanulók között fedezhetünk fel.

8. A tanulók mobilitása. A megkérdezett tanulók átlagosan fél órát utaznak lakóhelyükről a képzés helyszínére. A tanulók fele naponta legfeljebb egy órát volna hajlandó utazni egy olyan munkahelyre, ahol megfelelő fizetést kap. A megkérdezettek 35%-a ennél kevésbé mobilizálható, ők csak mindössze 30 percet töltenének a munkahelyre történő utazással, 15%-uk viszont akár másfél órát is utazna a kielégítő fizetéssel járó állás érdekében. A válaszadók több mint fele, 57,8%-a hajlandó lenne egy másik városba költözni azért, hogy egy magasabb fizetést kínáló állást tudjon betölteni.

1. A vállalkozások tanulószereződéses rendszerrel kapcsolatos véleménye

1.1. A minta leírása

Az MKIK GVI 2006. június és szeptember között végezte el a helyi Kamarák közreműködésével a 2200 vállalatra és tanulóikra kiterjedő felmérést. Az egyes megyékből a következő számú kérdőív érkezett.

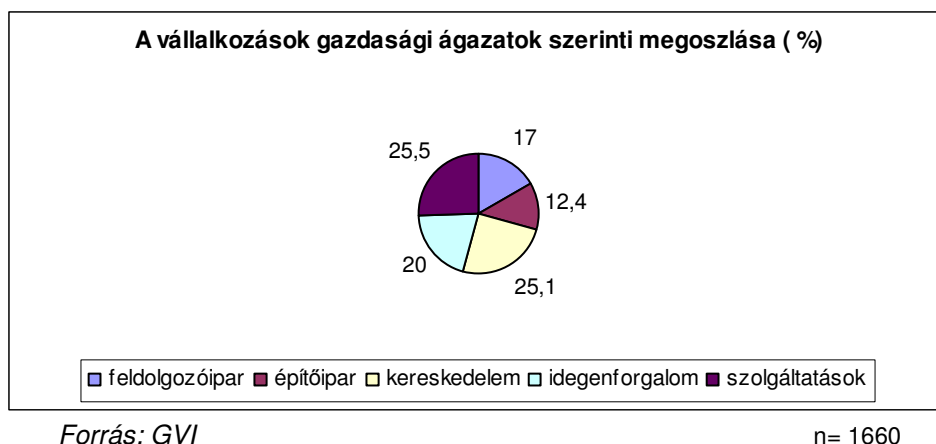
1.1.1 tábla: A megyék által beküldött kérdőívek

Megye	Beküldött kérdőívek száma	%
Bács-Kiskun	180	8,2
Békés	72	3,3
Borsod-Abaúj-Zemplén	192	8,7
Fejér	148	5,2
Csongrád	108	4,9
Győr-Moson-Sopron	225	8
Hajdú-Bihar	93	4,2
Heves	100	4,5
Komárom - Esztergom	90	4,1
Nógrád	60	2,7
Baranya	162	7,4
Somogy	142	6,5
Szabolcs - Szatmár	163	7,4
Jász-Nagykun - Szolnok	98	4,5
Tolna	117	5,3
Vas	101	4,6
Zala	149	5
Összesen	2200	100

Forrás: GVI

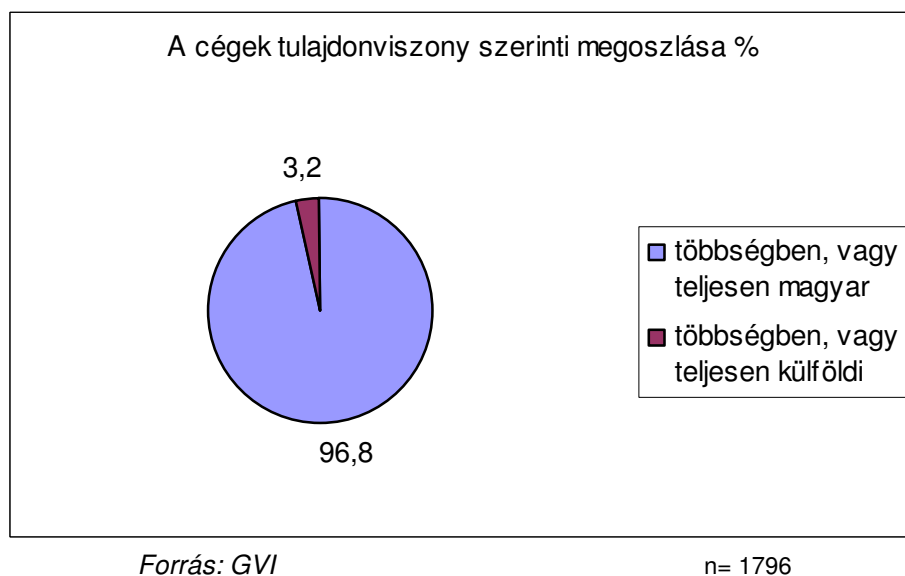
A vállalkozások gazdasági ágazatok szerinti megoszlását vizsgálva láthatjuk, hogy legnagyobb arányban a szolgáltatásokat nyújtó, valamint a kereskedelemmel foglalkozó vállalkozások vannak jelen a mintában (25,5%, illetve 25,1%). Ha az idegenforgalmi ágazatot is hozzájuk számítjuk, az ún. harmadik szektor aránya meghaladja a mintában a 70 %-ot. Legkisebb a mintában az építőipari vállalkozások aránya (12,4%).

1.1.1. ábra: Gazdasági ágazatok szerinti megoszlás

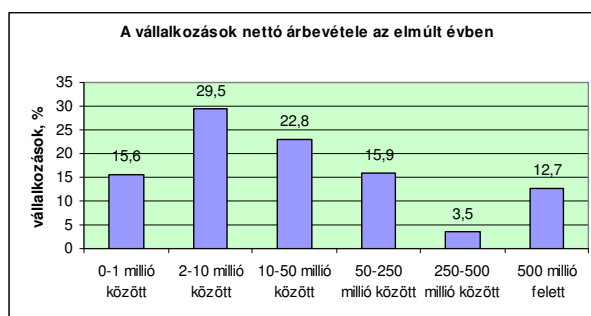
A tulajdonviszonyokat tekintve a vállalkozások túlnyomó többsége, 96%-a kizárólagos hazai tulajdonban van és csupán 1,8% a teljes mértékben külföldi tulajdonban lévő vállalkozások részesedése. Az arányokat így a vegyes tulajdonú vállalkozások sem módosítják jelentősen.

1.1.2. ábra: Tulajdonviszonyok szerinti megoszlás

A vállalkozások által elért nettó árbevétel vizsgálatára látható, hogy jelentős azoknak a cégeknek az aránya, ahol szinte semmi árbevétel nem tudtak realizálni (15,6%). Legnagyobb aránnyal azok a vállalkozások szerepelnek, ahol az árbevétel 2-10 millió Ft között volt, amely még szintén alacsony összegnek számít. A százalékos arányok ettől kezdve csökkennek, egészen az évi 500 millió forintos határig. E felett megugrást tapasztalhatunk, a vizsgált vállalkozások 12,7%-a volt képes az elmúlt évben 500 millió forintnál magasabb árbevétel produkálni.

1.1.3. ábra: A vállalkozások nettó árbevétele

Forrás: GVI

n= 1796

A vállalkozások nagy többsége csakis a hazai piacon működik, export árbevétellel nem rendelkeznek. Azon vállalatok nagyobb részénél is, akik a külpiaconra is termelnek, az export árbevétel nem haladja meg az évi 10 millió forintot. A vizsgált vállalatok 1,7%-a tud 500 millió forint feletti export árbevételt realizálni.

1.1.2. tábla: Az export árbevétel aránya a vállalatoknál (%)

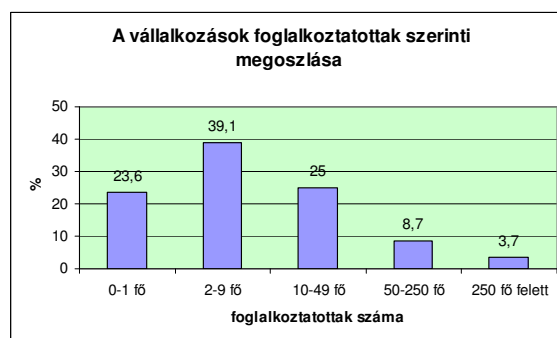
nincs export	92,9
exportál	7,1
ezen belül	
0-10 millió között	2,7
10-50 millió között	1,1
50-250 millió között	1,1
250-500 millió között	0,5
500 millió felett	1,7

Forrás: GVI

n= 1708

Ha a vállalkozások méretét vizsgáljuk a foglalkoztatottak száma alapján, látható, hogy legmagasabb a 2 -9 főt foglalkoztató mikrovállalkozások aránya. (39,1%) Jelentős aránnyal szerepelnek az alkalmazott nélküli vállalkozók is (23,6%). A cégek negyede kisvállalkozás (10-49 fő). A 250 főnél többet foglalkoztató nagyvállalkozások aránya a legkisebb, 3,7%.

1.1.4. ábra: Foglalkoztatottak szerinti megoszlás

Forrás: GVI

n= 1762

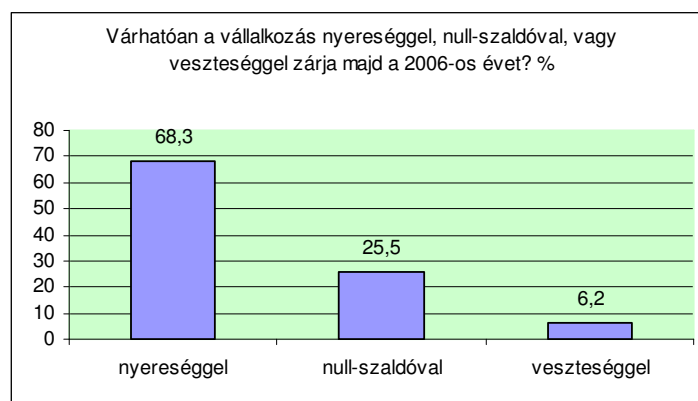
1.2. A vállalkozások üzleti helyzete, várakozásai

1.2.1. A vállalkozások jelenlegi üzleti helyzete

Eredményesség

2006-ban a vállalkozások többsége (68,3%) nyereséggel zárja majd az évet. Alacsony (6,2%) azoknak a vállalkozásoknak az aránya, akik veszteségre számítanak.

1.2.1.1. ábra: Az üzleti eredményre vonatkozó várakozások

Forrás: GVI

n= 2081

Ha a gazdasági ágazatok szerint vizsgáljuk meg a vállalkozások eredményre vonatkozó várakozásait, a szolgáltatások területén tevékenykedőknél tapasztalhatunk a többi ágazathoz képest jelentősebb eltérést. 23-27 százalékponttal kevesebb a nyereséget prognosztizálók aránya és jóval többen zárnak várhatóan null-szaldóval, vagy veszteséggel, mint más ágazatokban.

1.2.1.1. tábla: A vállalatok eredményre vonatkozó várakozásai gazdasági ágak szerint

	gazdasági ágazatok				
	feldolgozóipar	építőipar	kereskedelem	idegenforgalom	szolgáltatások
nyereséggel	74,6%	77,2%	74,9%	73,3%	50,8%
null-szaldóval	19,9%	19,8%	20,4%	21,0%	41,2%
veszteséggel	5,5%	3,0%	4,7%	5,7%	8,0%
(n)	272	202	402	315	398

Forrás: GVI

Az eltérő tulajdonban lévő vállalatoknál is számottevő különbségeket találunk. A teljesen, vagy többségében külföldi tulajdonban lévő vállalatok nagyobb arányban nyereségesek. (Az eltérés 21,4 százalékpont.)

1.2.1.2. tábla: A vállalatok eredményre vonatkozó várakozásai tulajdonviszonyok szerint

Várhatóan a vállalkozás nyereséggel, null-szaldóval, vagy veszteséggel zárja majd a 2006-os évet?

	milyen tulajdonban van a cég	
	többségben, vagy teljesen magyar	többségben, vagy teljesen külföldi
nyereséggel	68,1%	89,5%
null-szaldóval	25,7%	8,8%
veszteséggel	6,2%	1,8%
(n)	1654	57

Forrás: GVI

Az eltérő nagyságú vállalkozások eredményre vonatkozó várakozásait vizsgálva azt látjuk, hogy az egyszemélyes vállalkozások közül számítanak a legkevesebben nyereségre. (55,9%). Igen magas köztük a nullszaldóval zárók aránya. Leginkább az 50-250 főt foglalkoztató közepes vállalkozások lesznek nyereségesek. (83,4%) A nagyvállalatoknál magas a nyereséget várók aránya (78,1%), de érdekes módon veszteségre is közülük számítanak arányaiban a legtöbben (7,8%).

1.2.1.3. tábla: A vállalatok eredményre vonatkozó várakozásai méretük szerint

Várhatóan a vállalkozás nyereséggel, null-szaldóval, vagy veszteséggel zárja majd a 2006-os évet?

	létszámkategória				
	0-1 fő	2-9 fő	10-49 fő	50-250 fő	250 fő felett
nyereséggel	55,9%	70,2%	75,1%	83,4%	78,1%
null-szaldóval	37,1%	23,2%	21,2%	11,9%	14,1%
veszteséggel	7,0%	6,6%	3,7%	4,6%	7,8%
(n)	383	654	430	151	64

Forrás: GVI

Üzleti helyzet megítélése

A vállalkozások többsége kielégítőnek tartja jelenlegi üzleti helyzetét. A cégek 20,4%-a tartja helyzetét jónak és a legkisebb arányban, 13,8%-uk ítélte helyzetét rossznak.

1.2.1.2. ábra: Jelenlegi üzleti helyzet megítélése

Forrás: GVI

n= 2165

Az egyes gazdasági ágazatok képviselői által adott válaszokat vizsgálva azt látjuk, hogy a feldolgozóipari vállalkozások közül ítélik helyzetüket legtöbbször jónak. A legtöbbször a szolgáltatásokkal foglalkozók közül mondták helyzetüket rossznak (18,9%), de ebben az ágazatban csaknem ugyanekkora volt a „jó” válaszok aránya.

1.2.1.4. tábla: A vállalkozás üzleti helyzetének megítélése gazdasági ágazatok szerint

Ön szerint milyen a vállalkozás jelenlegi üzleti helyzete?

	gazdasági ágazatok				
	feldolgozóipar	építőipar	kereskedelem	idegenforgalom	szolgáltatások
jó	26,0%	17,6%	22,4%	17,6%	18,0%
kielégítő	60,9%	73,0%	65,5%	68,1%	63,1%
rossz	13,2%	9,3%	12,2%	14,3%	18,9%
(n)	281	204	411	329	417

Forrás: GVI

A vállalkozások válaszait méretük szerint vizsgálva szembevetve a tendenciát, hogy a cég méretének növekedésével egyre nagyobb arányban minősítik helyzetüket jónak, 250 fő feletti létszám esetén a „jó” válaszok aránya már meghaladja a 42%-ot.

Rosznak viszont a 10-49 főt foglalkoztató kisvállalatok közül tartják helyzetüket a legnagyobb arányban. (17,3%) A legkisebb arányú negatív választ sem a nagyvállalatok, hanem a 50 – 250 főt foglalkoztató közepes vállalkozások adták.

1.2.1.5. tábla: A vállalkozás üzleti helyzetének megítélése a cég mérete szerint

Ön szerint milyen a vállalkozás jelenlegi üzleti helyzete?

	létszámkategória				
	0-1 fő	2-9 fő	10-49 fő	50-250 fő	250 fő felett
jó	16,6%	17,6%	23,0%	33,1%	42,2%
kielégítő	69,0%	68,5%	59,7%	58,9%	46,9%
rossz	14,4%	13,8%	17,3%	7,9%	10,9%
(n)	410	686	434	151	64

Forrás: GVI

Ahogy az 1. részben megállapítottuk, a külföldi tulajdonú vállalatok kis arányban vannak jelen a mintában. Üzleti helyzetüket azonban jelentősen jobbnak érzik a hazai tulajdonban lévő vállalkozásokhoz képest. Az arányokat tekintve több, mint kétszer annyian minősítik helyzetüket jónak a részben, vagy teljesen külföldi tulajdonban lévő vállalatok, és csak feleannyian rossznak, mint a magyar tulajdonban lévő cégek.

1.2.1.6. tábla: A vállalkozás üzleti helyzetének megítélése a tulajdonviszonyok szerint

Ön szerint milyen a vállalkozás jelenlegi üzleti helyzete?

	milyen tulajdonban van a cég	
	többségben, vagy teljesen magyar	többségben, vagy teljesen külföldi
jó	19,9%	42,9%
kielégítő	65,8%	50,0%
rossz	14,3%	7,1%
(n)	1720	56

Forrás: GVI

Az eltéréseket leginkább az eltérő méretszerkezet magyarázza. A 10 fő alatti vállalkozások aránya a magyar cégek között csaknem 65 %, míg a külföldi cégeknél ezek aránya alacsony. (Együttesen 7,3%). A közepes és nagyvállalatok esetében éppen fordított a helyzet. Előzőleg már láthattuk, hogy a cég méretének növekedésével egyenes arányban minősíti egyre több vállalat pozitívnak helyzetét.

1.2.1.7. tábla: A vállalkozások tulajdonviszonyainak és méretének összefüggései

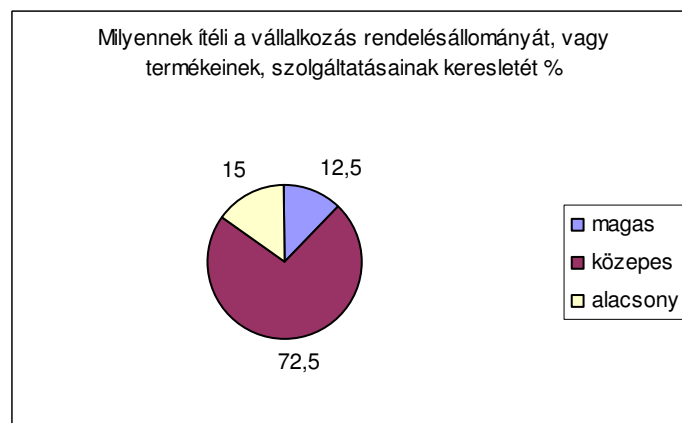
		milyen tulajdonban van a cég, 2 kat.	
		többségben, vagy teljesen magyar	többségben, vagy teljesen külföldi
létszámkategória	0-1 fő	24,4%	1,8%
	2-9 fő	40,2%	5,5%
	10-49 fő	25,1%	23,6%
	50-250 fő	7,6%	36,4%
	250 fő felett	2,8%	32,7%
(n)		1668	55

Forrás: GVI

Rendelésállomány

A vállalatok túlnyomó része rendelésállományát közepesnek ítéli. 12,5%-uk tartja rendelésállományát magasnak, ennél valamivel nagyobb, 15% azoknak az aránya, akik szerint cégük rendelésállománya alacsony.

1.2.1.3. ábra: A rendelésállomány megítélése

Forrás: GVI

n= 2160

Az egyes ágazatok közül leginkább a feldolgozóipar, legkevésbé a szolgáltatások és az idegenforgalom területén működő vállalatok rendelkeznek magas rendelésállománnyal. Utóbbi két szektorban minősítették egyúttal a keresletet a legnagyobb arányban alacsonynak. A legkevésbé negatív választ viszont a kereskedelmi ágazatban működők adták.

1.2.1.8.tábla: Rendelésállomány gazdasági ágak szerint

Milyennek ítéli a vállalkozás rendelésállományát, vagy termékeinek, szolgáltatásainak keresletét

	gazdasági ágazatok				
	feldolgozóipar	építőipar	kereskedelem	idegenforgalom	szolgáltatások
magas	16,5%	15,0%	12,2%	9,6%	9,4%
közepes	68,1%	72,8%	76,8%	73,7%	74,2%
alacsony	15,4%	12,1%	11,0%	16,7%	16,4%
(n)	279	206	410	323	414

Forrás: GVI

A vállalkozások mérete szerinti vizsgálatnál a rendelésállományt illetően is kirajzolódik az a tendencia, ami az üzleti helyzet értékelésénél látható volt, azaz minél nagyobb a vállalat mérete, annál nagyobb arányban számíthatnak magas keresletre. Ebben az esetben az ellenkező oldalon is érvényesül a tendencia, azaz a méret növekedésével egyre csökken az „alacsony” válaszok aránya, egy kivétellel: nem az alkalmazott nélküli, hanem a mikrovállalkozások között minősítették keresletüket a legnagyobb arányban alacsonynak.

1.2.1.9.tábla: Rendelésállomány a cég mérete szerint

Milyennek ítéli a vállalkozás rendelésállományát, vagy termékeinek, szolgáltatásainak keresletét

	létszám kategória				
	0-1 fő	2-9 fő	10-49 fő	50-250 fő	250 fő felett
magas	6,6%	8,1%	15,6%	26,4%	39,3%
közepes	79,7%	74,4%	69,0%	66,9%	55,7%
alacsony	13,7%	17,5%	15,4%	6,8%	4,9%
(n)	409	681	436	148	61

Forrás: GVI

A magyar és a külföldi tulajdonban lévő vállalatok összevetésénél még erőteljesebben érvényesül az üzleti helyzet megítélésénél látott tendencia: a külföldi tulajdonban lévő vállalatok csaknem négyszer akkora arányban rendelkeztek magas rendelésállománnyal.

1.2.1.10. tábla: Rendelésállomány tulajdonviszonyok szerint

Milyennek ítéli a vállalkozás rendelésállományát, vagy termékeinek, szolgáltatásainak keresletét

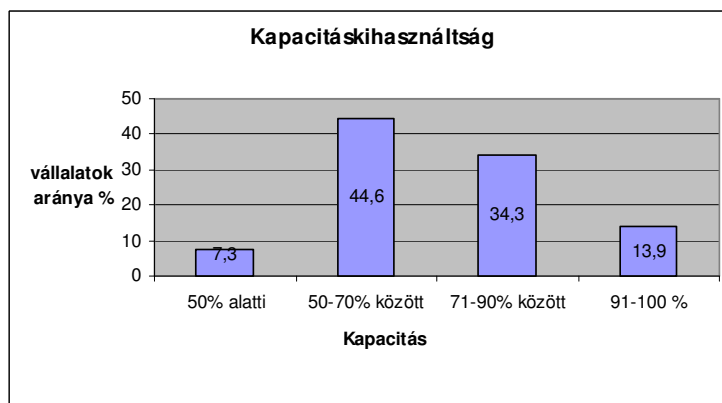
	milyen tulajdonban van a cég	
	többségben, vagy teljesen magyar	többségben, vagy teljesen külföldi
magas	11,4%	41,1%
közepes	73,8%	50,0%
alacsony	14,8%	8,9%
(n)	1713	56

Forrás: GVI

Termelés, kapacitás

A vállalatoknál az átlagos kapacitáskihasználtság 72%. Csak a vállalatok mintegy 7 százalékánál fordul elő, hogy kapacitásaik felét sem tudják kihasználni. (A legkisebb megjelölt érték 15% volt.) 90-100%-os kapacitáskihasználtság a cégek 14%-ára jellemző.

1.2.1.4. ábra: Kapacitáskihasználtság

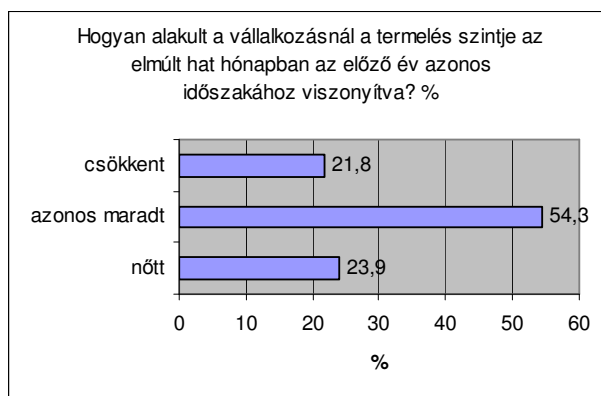

Forrás: GVI

n= 2047

A termelés szintje a vállalkozások több mint felénél az előző év azonos időszakához viszonyítva azonos maradt. A többi vállalkozás árnyalatnyival nagyobb arányban számolt be növekedésről, mint csökkenésről.

1.2.1.5. ábra: A termelés szintjének alakulása

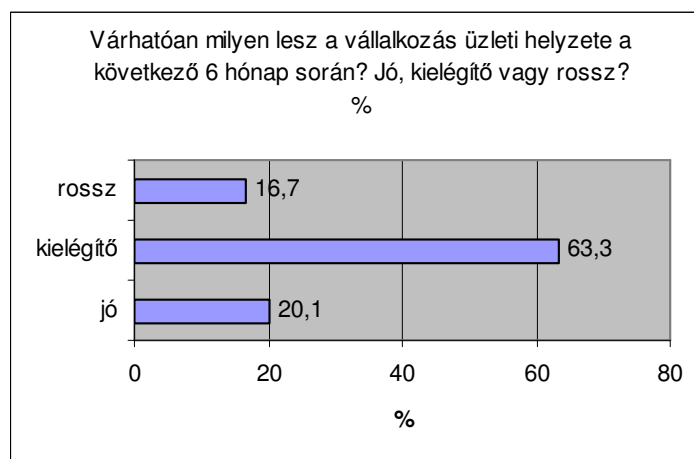

Forrás: GVI

1.2.2. A vállalkozások üzleti helyzetének várható alakulása

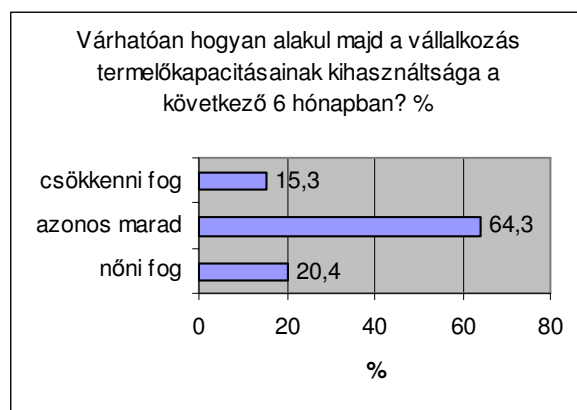
A vállalkozások 60-65%-a nem vár jelentős változást a termelést, ill. a termelőkapacitások kihasználtságát illetően, illetve kielégítő üzleti helyzetre számít. A cégek (vállalkozók) 15-17 %-a számít helyzetének rosszabbodására, 20-24 %-uk pedig javulást vár el. A megkérdezettek rendkívül fontosnak tartják a vállalkozások növekedését, 5 fokozatú skálán átlagosan 4,23-ra értékelték ezt a tényezőt.

1.2.2.1. ábra: A várható üzleti helyzet alakulása

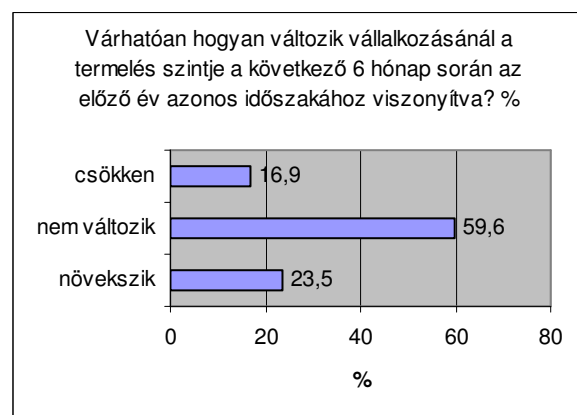
Forrás: GVI

1.2.2.2.. ábra: A termelőkapacitások várható alakulása

Forrás: GVI

1.2.2.3. ábra: A termelés szintjének várható alakulása

Forrás: GVI

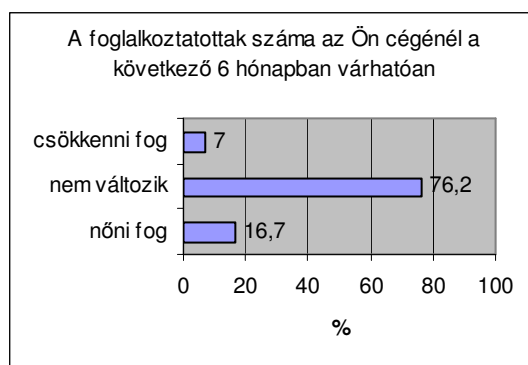
1.2.3. Foglalkoztatás, munkaerő-kereslet

A foglalkoztatottak száma a vállalkozások többségénél várhatóan nem változik a következő fél évben. Ezen túlmenően több, mint kétszer annyi kérdezett számolt be a létszám várható növekedéséről, mint csökkenéséről. Az átlagos várható létszámnövekedés 4,16 fő, a legnagyobb megadott érték 150 fő volt. A létszámcsökkenés várható mértékének átlaga 5,78 fő, a legnagyobb megadott érték pedig 100 fő várható elbocsátására vonatkozott.

Azoknál a vállalkozásoknál, ahol a létszámban változás várható, külön rákérdeztünk a fizikai dolgozók létszámának változására. Mint a 14. ábrán látható, ezen vállalkozások jelentős többségénél (65%) bővül a fizikai létszám. A várható növekedés átlaga 4,06 fő, a legnagyobb megadott érték 125 fő volt. A változásban érintett vállalkozások 24%-ánál várható a fizikai dolgozók létszámának csökkentése. Ennek átlagos mértéke 4,6 fő, a legnagyobb megadott érték 52 fő.

A vállalkozások mindössze 7,4 %-ánál van tartósan betöltetlen álláshely.

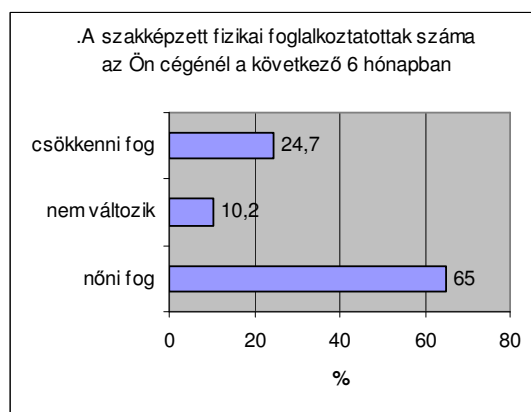
1.2.3.1. ábra: A foglalkoztatottak számának várható alakulása

Forrás: GVI

n=2134

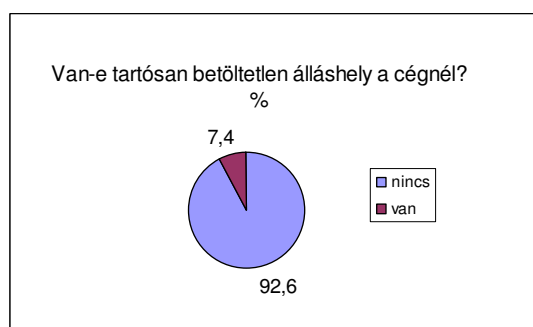
1.2.3.2. ábra: A szakképzett fizikai foglalkoztatottak számának várható alakulása

Forrás: GVI

n=469

1.2.3.3. ábra: Tartósan betöltetlen álláshelyek

Forrás: GVI

n=2191

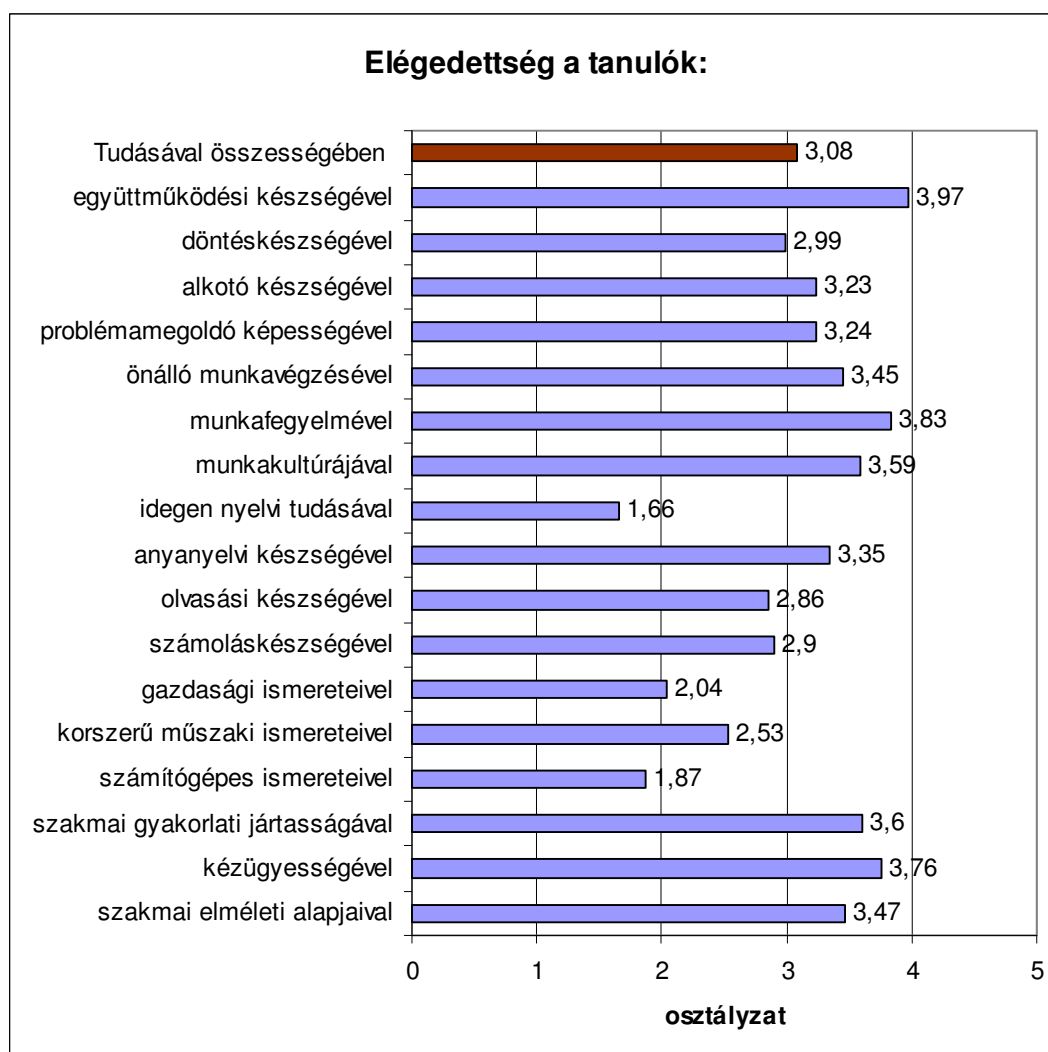
1.3. A tanulószereződéses rendszerrel kapcsolatos vélemények

1.3.1. Tanulókkal való elégedettség

A megkérdezettek a tanulók tudását, készségeit az iskolai osztályzáshoz hasonlóan 5 fokozatú skálán értékelték. A tanulók összességében 3-as osztályzatot kaptak. Az átlagot leginkább az idegennyelv tudás és a számítógépes ismeretek hiánya rontotta. Ez az eredmény a rendszerváltás után 16 évvel igencsak elgondolkodtató. Szintén igencsak alacsony osztályzatot kaptak a tanulók gazdasági és korszerű műszaki ismereteikre. Mindezek együtt az oktatási rendszer súlyos hiányosságaira hívják fel a figyelmet.

A legjobb osztályzatokat a tanulók személyes készségeikre kapták (együttműködési készség, munkafegyelem, kezűgyesség). Az átlagnál jobb osztályzatot adtak a vállalkozások többek között a tanulók szakmai gyakorlati jártasságára és szakmai elméleti alapjaira is.

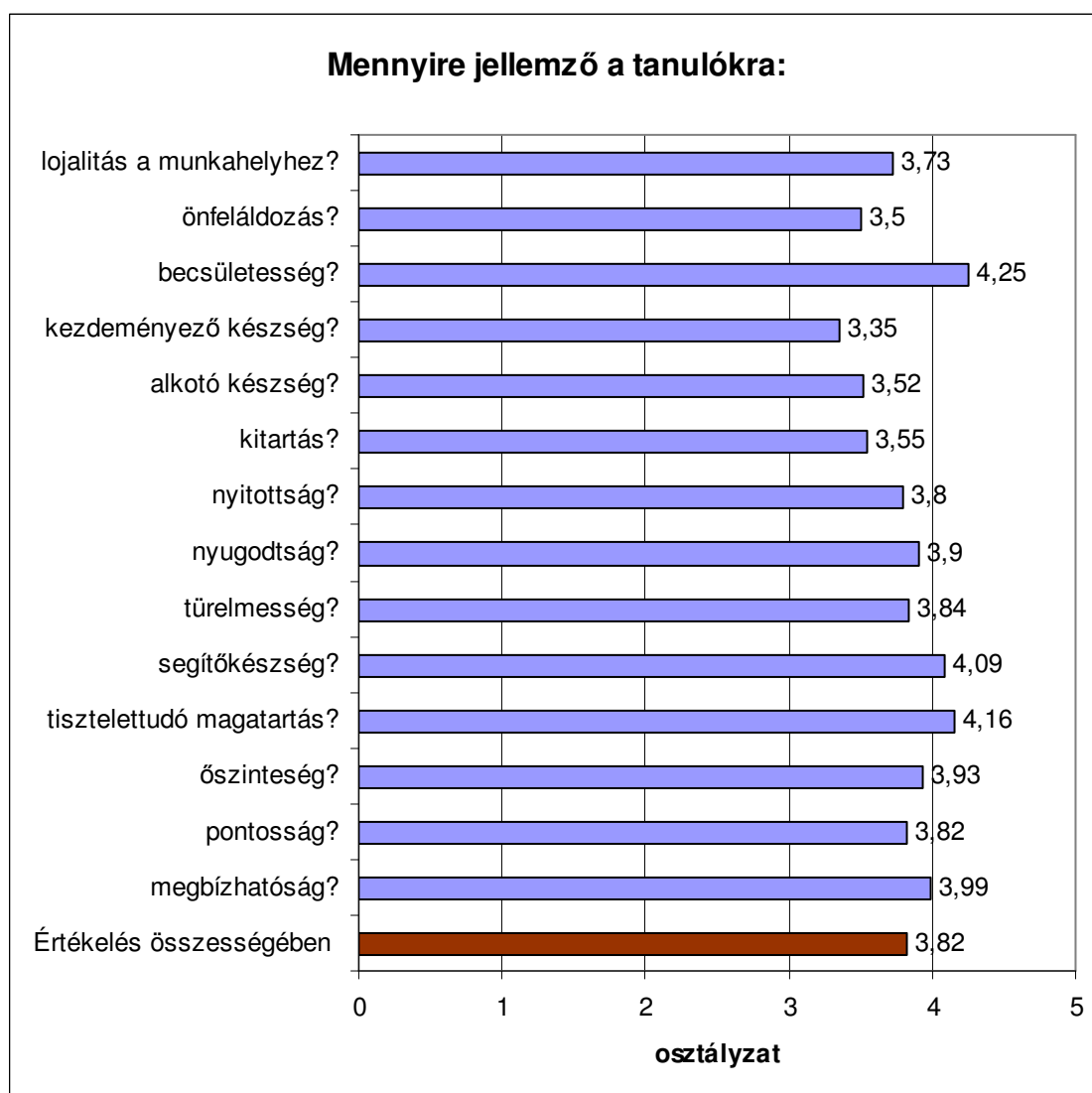
1.3.1.1. ábra: Tanulók tudásával, képességeivel való elégedettség

Forrás: GVI

A válaszadók szintén 5 fokozatú skálán értékelték, hogy az alább olvasható magatartásformák mennyire jellemzők a tanulókra. Itt is az „5” számít a legjobb minősítésnek. A tanulók magatartásukra összességében jó (3,82) átlagosztályzatot kaptak. A pozitív értékek közül leginkább a becsületesség, tisztelettudó magatartás, segítőkészség jellemző rájuk. Sajnálatos ugyanakkor, hogy kevésbé jellemző rájuk a kezdeményező készség, alkotó készség, kitartás, melyek a mai elvárások szerint a munkavégzés során fontos szerepet játszhatnak.

1.3.1.2.. ábra: A tanulók magatartásával kapcsolatos vállalati elégedettség

Forrás: GVI

1.3.2. A gyakorlati képzés jellemzői

A tanulóknak végzés után teljes munkaidős alkalmazottként a vállalkozások átlagosan 64 300 Ft nettó bért tudnának biztosítani. Ez a minimálbér összegéhez áll közel. A legkisebb megjelölt összeg 25 000 Ft, a legnagyobb összeg 150 000 Ft volt. 10 végzett tanulóból a megkérdezettek átlagosan 4,26-ot - tehát kevesebb, mint felüket - tartják alkalmasnak arra, hogy a végzés után alkalmazzák őket.

A vállalkozások 46,1 %-a állította, hogy vannak olyan költségeik a gyakorlati képzéssel kapcsolatban, melyeket nem tudnak elszámolni. Ezek a válaszadók a lehetséges költségeket rangsorolták. Az „1” minősítés jelentette a legnagyobb terhet, a „2” a második legnagyobbat, a „3” pedig a harmadik legnagyobbat. Ez alapján a következő sorrend alakult ki.

1.3.2.1.tábla: A szakképzéshez kapcsolódó költségek

Gyakorlati képzéshez kapcsolódó költségek	Rangsorban kapott átlag
Felhasznált anyagköltség	1,5
Rezsiköltség	2,03
Munkaeszköz-költség	2,37
Adminisztratív költség	2,43
Munkaruha-költség	2,97

Forrás: GVI

Első helyre egyértelműen a felhasznált anyagok költsége került. Ezt szintén dologi költségek követik. Az adminisztratív költségeket csak ezek után említik.

A válaszadók 5 fokú skálán osztályozták a rendszer működésének jellemzőit is. Az „5” érték jelentette azt, hogy az állítás teljes mértékben igaz a válaszadó cégére. Az osztályzatok átlaga alapján az állítások a következő sorrendbe állíthatók aszerint, hogy mennyire igazak a válaszadó vállalkozásokra.

1.3.2.2. tábla: A szakképzési rendszer működésével való elégedettség

	Osztályzat átlag
A cégnél elegendő kapacitás van arra, hogy a képzéssel járó adminisztratív feladatokat az elvárásoknak megfelelően el lehessen látni.	3,44
Az iskola tanulófelelőse elegendő segítséget nyújt a tanulók gyakorlati képzéséhez.	3,37
A tanulószerveződés megkötésével kapcsolatosan túl sok a fölösleges papírmunka.	3,07
Ha egy tanuló nem tesz eleget az elvárásoknak, akkor a tanuló szerződését könnyen fel lehet bontani.	3,06
Az iskola a vállalkozóra hárítja a tanulók képzésével és foglalkoztatásával kapcsolatos felelősséget.	3,05
A gyakorlati képzéssel kapcsolatos adminisztráció túlzottan költséges és időigényes.	2,9
A gyakorlati képzés az elszámolható költségeken felül jelentős anyagi terheket jelent a cég számára.	2,59

Forrás: GVI

A válaszok némileg ellentmondanak egymásnak. Az első megállapítás szerint az adminisztráció nem jelent jelentős terhet a cégek számára. A harmadik helyen viszont ott található a megállapítás, hogy a cégek túl soknak tartják a rendszerrel járó papírmunkát. Hasonlóképpen: egymáshoz közel álló átlageredmények születtek arról, hogy az iskola tanulófelelőse elegendő segítséget nyújt, illetve hogy az iskola a cégre hárítja a felelősséget. Az adminisztráció költség- és időigényessége utolsó előtti helyre került. Az utolsó helyezések pedig azt jelzi, hogy az elszámolhatón túli költségek nem jelentenek jelentős anyagi terhet a vállalkozások számára.

Azokat a válaszadókat, akik az adminisztrációs terheket jelentősnek ítélték megkérdezték, hogy elképzelhetőnek tartják-e, hogy emiatt felhagynak a tanulószervezéses képzéssel. Erre a kérdésre az adminisztrációs terheket jelentősnek tartó válaszadók 29,4 %-a válaszolt igennel. (Ez a mintában lévő összes vállalkozás 9,3%-ának felel meg.) Úgy tűnik tehát, hogy az adminisztrációval kapcsolatos nehézségek nem befolyásolják döntően a tanulószervezéses rendszerben való részvételt. Ennek a tényezőnek a hatását további kérdésekkel is vizsgáltuk. A válaszadók szerint azonban nem változtatná, vagy csak enyhén növelné a tanulószervezéses képzésben résztvevő cégek számát, ha az adminisztrációs terhek a felére csökkennének. Saját cégéről a megkérdezettek kevesebb mint fele, 36,8%-a állította, hogy több tanulót is alkalmazna ebben az esetben. Akik erre a kérdésre pozitív választ adtak, átlagosan 3,5 fővel növelnék tanulóik létszámát.

Végezetül arra a kérdésre válaszolva, hogy az előnyöket és a terheket mérlegelve mennyire éri meg a vállalkozásnak részt venni a tanulószervezéses képzési rendszerben a cégek közepes (3,19) – azaz: „változó: hol megéri, hol nem” – átlagú osztályzatot adtak. A válaszadók kb. 7 – 7 százaléka adta osztályzatul a szélső értékeket, azaz vélte úgy, hogy „egyáltalán nem éri meg”, vagy „nagyon megéri” részt venni a tanulószervezéses rendszerben.

A különféle típusú cégek értékelését vizsgálva a következő megállapításokat tehetjük (13. táblázat): A külföldi tulajdonban lévő vállalkozások szerint inkább megéri részt venni a tanulóképzéses rendszerben. Minél nagyobb egy cég mérete, valamint árbevétele, annál inkább megtérül számára a tanulók alkalmazása. Az ágazatok között nem tapasztalunk jelentős eltéréseket, kivéve a szolgáltatások esetében, ahol a legkevésbé érzik hasznosnak a tanulók közreműködését.

1.3.2.3. tábla: A tanulószereződéses képzési rendszer értékelése a különféle vállalkozástípusok körében

milyen tulajdonban van a cég	Osztályzat átlaga
többségben, vagy teljesen magyar	3,18
többségben, vagy teljesen külföldi	3,8
létszámkategória	
0-1 fő	2,79
2-9 fő	3,15
10-49 fő	3,43
50-250 fő	3,65
250 fő felett	3,69
gazdasági ágazatok	
feldolgozóipar	3,25
építőipar	3,18
kereskedelem	3,33
idegenforgalom	3,32
szolgáltatások	2,98
a vállalkozás nettó árbevétele 2005-ben	
0-1 millió között	2,69
2-10 millió között	3,04
10-50 millió között	3,23
50-250 millió között	3,52
250-500 millió között	3,47
500 millió felett	3,65

Forrás: GVI

2. A tanulók terveit és céljait a tanulással és a munkába állással kapcsolatban

A vállalkozásra vonatkozó kérdések megválaszolása után néhány kérdést tettünk fel a vállalkozás egyik tanulójának, akit tanulmányi terveiről és szakmai céljairól kérdeztünk. A tanulmány második részében a kérdésekre kapott válaszokat mutatjuk be. Először ismertetjük a tanulók szocio-demográfiai ismérveit, majd korábbi iskolai előmenetelüket összegezzük. Ezután a tanulók aspirációit és jelenlegi elégedettségét vizsgáljuk fel, végezetül kitérünk a tanulók mobilitására.

2.1. A tanulók szocio-demográfiai ismérvei

A tanulók nem és lakóhely szerinti megoszlása

A 2200 megkérdezett tanuló 54,9%-a férfi, 45,1%-a nő, vagyis a tanulók között 22%-kal több a férfi. A megkérdezettek 62%-a városban, 38%-a pedig községben lakik:

2.1.1. tábla: A tanulók településtípus szerinti megoszlása

Településtípus	N	%
Megyeszékhely	541	27,2
Város	692	34,7
Község	759	38,1
Összesen	1992	100,0

Forrás: GVI

A tanulók családi háttere

Szociológiai közhely, hogy a családi háttér nagymértékben befolyásolja a gyerek iskolai teljesítményét és az iskolához való viszonyát. Éppen ezért nagyon fontos tudnunk, hogy milyen családi környezetből érkeznek a tanulók.

Az apa legmagasabb iskolai végzettségét tekintve azt találtuk, hogy a tanulók több mint felének az édesapja szakmunkásképzőt végzett, egyötöde szakközépiskolai vagy technikai végzettséggel rendelkezik, 14%-os a nyolc általánost vagy annál kevesebbet végzett, és 6%-os a felsőfokú végzettséget szerzett apák aránya. A megkérdezett tanulók édesapjának négyötöde szakképesítéssel rendelkezik, az apák körében a legjellemzőbb szakképesítés a lakatos (12,6%), a kőműves (8,4%), az autószerelő (7,1%), a villanszerelő (5,8%) és a festő-mázoló (5,3%). Foglalkozásukat tekintve az apák 39%-a szakmunkás, 18%-a vállalkozó, 12%-a pedig betanított munkás. Az édesapák 5%-a munkanélküli, 8%-uk pedig egyéb okból nem dolgozik.

Az anya legmagasabb iskolai végzettségét vizsgálva arra az eredményre jutottunk, hogy a megkérdezettek 37%-ának szakmunkásképzőt végzett édesanyja van. Az anyák körében magasabb a nyolc vagy annál kevesebb általános iskolai osztályt végzetek aránya, viszont a gimnáziumi, illetve egyetemi és főiskolai végzettséggel rendelkezők hányada is magasabb, mint az apák esetében. Az anyák közel kétharmadának van szakképesítése, a leggyakrabban az eladó (9,1%), a varrónő (8,8%), a kereskedő (3,3%) és a fodrász (3,2%). Az édesanyák legnagyobb arányban szak- és betanított munkások, de sok közöttük a nem fizikai alkalmazott is. Az apákhoz képest mintegy kétszerese a munkanélküli, illetve az egyéb okból nem dolgozó anyák aránya (10%, illetve 15%). A tanulók családi hátterét foglalja össze az alábbi táblázat:

2.1.2. tábla: A szülők iskolázottsága és foglalkozása

Ismérv	Kategória	Apa (%)	Anya (%)	Különbség*
Legmagasabb iskolai végzettség	8 általánosnál kevesebb	0,6	1,2	-0,6
	8 általános	13,1	20,1	-7,0
	szakmunkásképző	53,2	36,5	16,7
	szakközépiskola, technikum	19,8	18,9	0,8
	gimnázium	7,2	16,2	-9,0
	főiskola, egyetem	6,1	7,0	-0,9
Szakképesítés	van	81,0	65,8	15,2
	nincs	19,0	34,2	-15,2
Foglalkozás	nem él, nem tudja	3,5	0,5	3,0
	vezető	2,6	1,9	0,7
	értelmiségi	3,2	6,9	-3,7
	nem fizikai alkalmazott	5,5	14,8	-9,3
	vállalkozó	17,6	8,4	9,2
	szakmunkás	39,1	23,4	15,7
	segéd-, betanított munkás	11,6	15,5	-3,9
	munkanélküli	5,0	9,6	-4,6
	más okból nem dolgozik	7,8	14,7	-6,8
	egyéb	4,0	4,3	-0,2

Megjegyzés: az apa szemszögéből

Forrás: GVI

2.2. A tanulók iskolai előmenetele

Iskolaválasztás

A tanulók 94%-a jelentkezett valamilyen iskolatípusba, vagyis a továbbtanulás mellett döntött az általános iskola befejezésekor, de a második helyre már csak a megkérdezettek 39%-a írt be iskolát. A 2.2.1. tábla alapján megfigyelhető, hogy nincsen különbség az első és a második helyen megjelölt iskolák megoszlásában, leggyakrabban szakiskolában kívántak tovább tanulni, majd a szakközépiskola vagy technikum volt a legnépszerűbb; gimnáziumba a megkérdezettek mindössze 8%-a jelentkezett:

2.2.1. tábla: Iskolaválasztás az általános iskola befejezésekor

Iskolatípus	Első helyen		Második helyen	
	megjelölt iskola		megjelölt iskola	
	N	%	N	%
Szakiskola	1221	59,3	465	53,9
Szakközépiskola, technikum	607	29,5	281	32,6
Gimnázium	165	8,0	65	7,5
Nem derül ki az iskolatípus	67	3,3	52	6,0
Összesen	2060	100,0	863	100,0

Forrás: GVI

A táblázat alapján azt gondolhatjuk, hogy a tanulók az első és a második helyen ugyanolyan iskolatípust jelöltek meg. Ezt a várakozásunkat erősíti meg az 5.2.2. tábla, melyben csak azok az iskolák szerepelnek, ahol egyértelműen meghatározható az iskola típusa:

2.2.2. tábla: Az első és a második helyen megjelölt iskolatípus kapcsolata

Első helyen megjelölt iskolatípus	Második helyen megjelölt iskolatípus (%)			Összesen (%)
	szakiskola	szakközépiskola, technikum	gimnázium	
Szakiskola	80,3	16,1	3,6	100,0
Szakközépiskola, technikum	35,8	57,4	6,8	100,0
Gimnázium	21,5	43,0	35,4	100,0
Összesen	57,3	34,8	8,0	100,0

Forrás: GVI

A táblázat azt mutatja, hogy az első helyen megjelölt iskolatípus nagymértékben befolyásolja a második helyen megjelölt iskola típusát: az első helyen szakiskolába jelentkezők 80%-a második helyen is egy szakiskolát jelölt meg, és az először szakközépiskolát vagy technikumot megcélzóknak többsége is ezt a típust preferálta a második helyen. Vagyis azok, akik első helyen valamelyik szakiskolát jelölték meg,

meg sem próbáltak magasabb szintű iskolatípusba kerülni, míg a szakközépiskolát vagy technikumot, illetve gimnáziumot megjelölők nagyobb mértékben választottak – a biztonság kedvéért – alacsonyabb szintű iskolát.

Bekerülés

A fent bemutatott biztonságra törekvő stratégia eredményeképpen a megkérdezettek döntő többsége, 86%-a az első helyen megjelölt iskolába nyert felvételt, 12%-ukat a második és mindössze 2%-ukat egy harmadik helyre vették fel. Az első helyen szakiskolát választók 90%-át, szakközépiskolát vagy technikumot, illetve gimnáziumot megjelölők közel 80%-át vették fel az első helyen megjelölt iskolába.

Iskolai végzettség

Az általános iskola nyolc osztályának befejezése után a tanulók legnagyobb hányada, 38%-a még három osztályt végzett, 21%-a, illetve 19%-a pedig még kettő, illetve még osztályt járt ki; 1,3%-uk hét vagy annál több osztályt teljesített sikeresen. A tanulók átlagosan még 3,3 osztályt végeztek el (szórás: 1,31 osztály, medián: 3, módusz: 3 osztály). Ebből következően a válaszadók összesen átlagosan 11,3 osztályt végeztek el sikerrel.

Megszerzett iskolai végzettségüket tekintve a tanulók 31,1%-ának van a nyolc általános iskolainál magasabb, befejezett iskolai végzettsége. A nyolc általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők 20,3%-a szakiskolában, 50,9%-a pedig szakközépiskolában végzett; 28,8%-uk rendelkezik gimnáziumi végzettséggel. Mindez azt jelenti, hogy a teljes sokaságot tekintve a tanulók 5,9%-a végzett szakiskolát, 14,8%-a rendelkezik befejezett szakközépiskolai végzettséggel, és 8,4%-a fejezte be a gimnáziumot. Az előbb elmondottakból megállapíthatjuk, hogy ugyan szakiskolába jelentkeztek a legnagyobb arányban (és a többséget fel is vették), elenyésző azok aránya, akik be is fejezték a szakiskolai képzést. Ezzel szemben a megkérdezett tanulók 32,7%-a járt gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba, és 25%-a be is fejezte, ami 25%-os lemorzsolódási arányt jelent.

Tanulmányi eredmények

A tanulók tanulmányi eredményeit illetően az általános iskolai bizonyítvány, illetve az utolsó iskolai év átlagos osztályzatait mutatja be a 2.2.3. tábla:

2.2.3. tábla: Az általános iskolai bizonyítvány és az utolsó iskolai év átlagos osztályzatai

Ismérv	Milyen átlaggal zárta az általános iskolát?	Milyen átlaggal zárta az utolsó iskolai évet?
Átlag	3,6	3,5
Szórás	0,5	0,6
Medián	3,5	3,5
Módusz	3	3
Minimum	2	1
Maximum	5	5
N	2030	2021

Forrás: GVI

A táblázat minden szempontból közepes tanulmányi eredményeket mutat, hiszen mindkét esetben az átlagos osztályzat hármas és négyes között van alacsony szórással, valamint a medián és a módusz értéke is átlagos eredményekre utal.

Amennyiben a szülők iskolai végzettsége szerint vizsgáljuk a tanulmányi eredményeket, az alábbi eredményeket kapjuk:

2.2.4. tábla: Tanulmányi eredmények az apa és az anya iskolai végzettsége szerint

	Milyen átlaggal zárta az általános iskolát?						Milyen átlaggal zárta az utolsó iskolai évet?					
	Apa legmagasabb iskola végzettsége			Anya legmagasabb iskola végzettsége			Apa legmagasabb iskola végzettsége			Anya legmagasabb iskola végzettsége		
	Á	N	Sz	Á	N	Sz	Á	N	Sz	Á	N	Sz
8 általánosnál kevesebb	3,3	12	0,4	3,2	24	0,5	3,3	11	0,6	3,1	24	0,8
8 általános	3,3	262	0,5	3,4	409	0,5	3,3	260	0,6	3,3	406	0,6
Szakk munkásképző	3,5	1036	0,5	3,5	724	0,5	3,5	1033	0,6	3,4	723	0,6
Szakközépiskola, technikum	3,7	394	0,5	3,6	373	0,5	3,6	390	0,6	3,6	369	0,6
Gimnázium	3,9	136	0,4	3,8	321	0,5	3,8	136	0,5	3,7	320	0,6
Főiskola, egyetem	4,0	120	0,5	3,9	140	0,5	3,9	120	0,6	3,8	140	0,6
Összesen	3,6	1960	0,5	3,6	1991	0,5	3,5	1950	0,6	3,5	1982	0,6

Rövidítések: Á – átlag, N – elemszám, Sz – szórás

Forrás: GVI

A táblázat alapján egyértelműen megállapítható, hogy minél magasabb a szülők iskolai végzettsége, annál jobb eredményt ér el a tanuló, valamint az is, hogy az apa iskolai végzettsége nagyobb hatással van a tanulmányi eredményekre, mint az anyáé.

Várakozásainknak megfelelő eredményeket kapunk, ha a tanulmányi átlagokat megszerzett iskolai végzettség szerint vizsgáljuk:

2.2.5. tábla: Tanulmányi eredmények a megszerzett iskolai végzettség szerint

Megszerzett iskolai végzettség	Milyen átlaggal zárta az általános iskolát?			Milyen átlaggal zárta az utolsó iskolai évet?		
	Á	N	Sz	Á	N	Sz
Szakiskolai	3,4	123	0,5	3,5	123	0,6
Szakközépiskolai, technikumi	3,9	320	0,5	3,8	320	0,6
Gimnáziumi	4,1	177	0,5	4,0	177	0,5

Rövidítések: Á – átlag, N – elemszám, Sz – szórás

Forrás: GVI

A legjobb tanulmányi eredményekkel a gimnáziumot végzett tanulók büszkélkedhetnek, míg a legalacsonyabb átlagokat a szakiskolában végzettek mutatják fel.

Érdekes megvizsgálni, hogy melyek azok a szakmák, amelyeket a legjobb, illetve a legrosszabb tanulmányi átlaggal rendelkező tanulók választották:

2.2.6. tábla: Tanulmányi eredmények a jelenleg tanult szakma szerint

Szakma	Milyen átlaggal zárta az általános iskolát?			Milyen átlaggal zárta az utolsó iskolai évet?		
	Á	N	Sz	Á	N	Sz
Fogtechnikus	4,2	63	0,5	4,0	62	0,5
Kozmetikus	4,1	176	0,4	4,0	178	0,5
Autószerelő	3,7	81	0,4	3,6	80	0,5
Fodrász	3,7	239	0,5	3,7	239	0,6
Felhasználó	3,5	215	0,5	3,4	212	0,6
Cukrász	3,5	78	0,4	3,5	76	0,6
Kereskedő	3,5	106	0,4	3,5	108	0,6
Szakács	3,5	163	0,4	3,3	163	0,6
Eladó	3,4	165	0,5	3,5	165	0,6
Vezetékszerelő	3,4	57	0,4	3,4	57	0,6
Asztalos	3,3	50	0,5	3,3	50	0,5
Lakatos	3,3	70	0,4	3,3	70	0,4
Festő-mázoló	3,2	91	0,4	3,2	90	0,5
Kőműves	3,2	51	0,5	3,2	50	0,6

Rövidítések: Á – átlag, N – elemszám, Sz – szórás

Megjegyzés: a táblázatba azok a szakmák kerültek be, amit a megkérdezettek közül legalább 50-en tanulnak

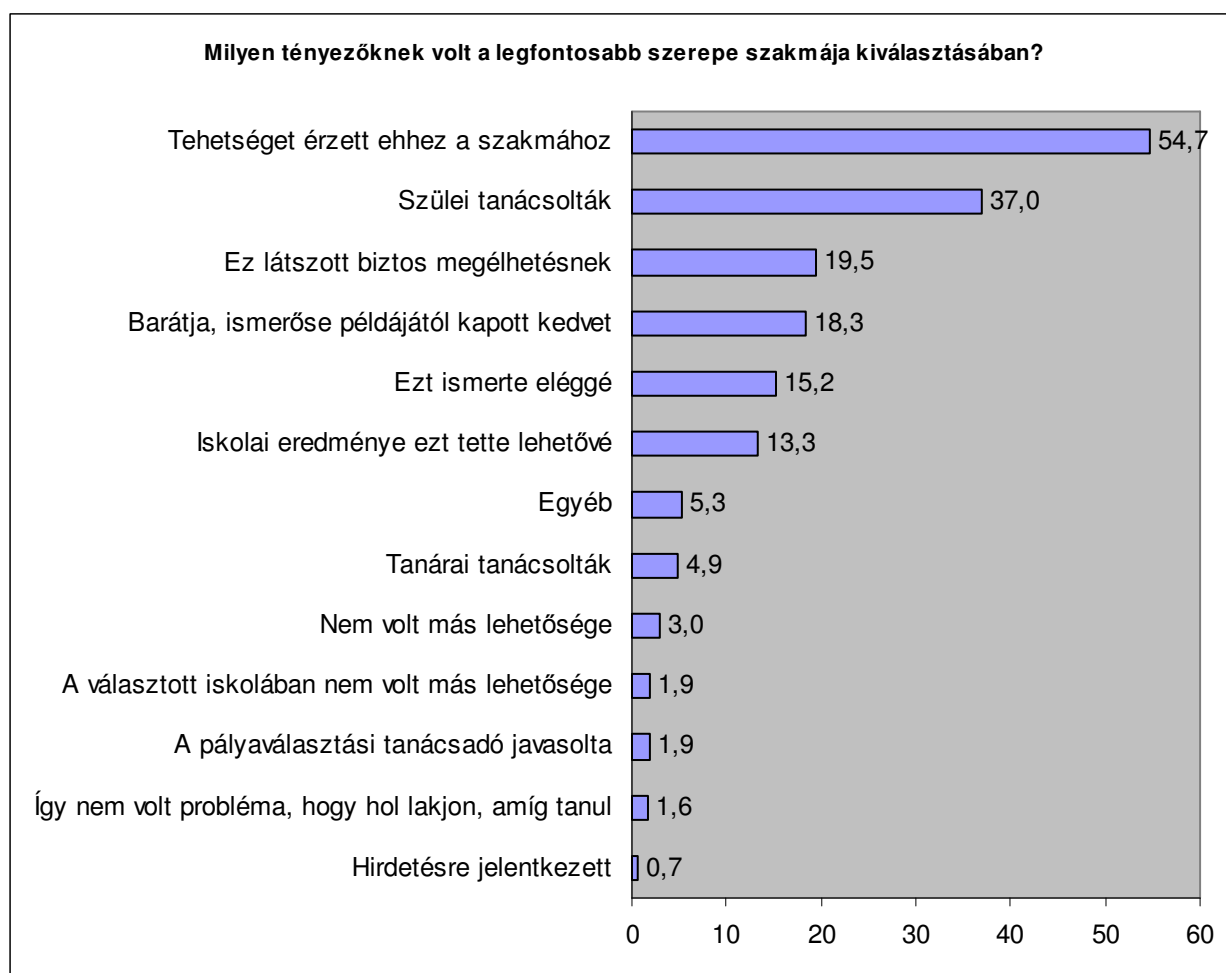
Forrás: GVI

A legjobb eredményekkel azok a tanulók rendelkeznek, akik jelenleg a fogtechnikus vagy a kozmetikus szakmát tanulják: az átlaguk eléri a négyes osztályzatot. A legrosszabb eredményeket pedig a festő-mázoló, illetve a kőműves szakmát tanulók produkálják. A legrosszabb és a legjobb eredmények között egy egész osztályzatnyi különbség áll fenn.

Jelenleg tanult szakma

A férfi megkérdezettek körében a leggyakoribb tanult szakma a szakács (11,6%), a felszolgáló (8%), a festő-mázoló (8%), az autószerelő (7,4%), a lakatos (6,2%) és a vezetés szerelő (5,1%). A nők legnagyobb arányban a fodrász (24,3%), a kozmetikus (19,4%), az eladó (14,6%), a felszolgáló (13,1%), a kereskedő (8,4%) és a cukrász (6%) szakmát tanulják.

A jelenleg tanult szakma kiválasztásában az alábbi szempontok játszottak szerepet:

Nemek szerint vizsgálva a tényezőket, szignifikáns eltéréseket tapasztaltunk az alábbi esetekben:

Tényező	Férfi (%)	Nő (%)
TEHETS*	55,1	60,4
EREDM*	15,2	12,3
SZULOK**	43,5	33,4

* A khi-négyzet értéke szignifikáns $p=0,05$ -nél.

** A khi-négyzet értéke szignifikáns $p=0,001$ -nél.

Forrás: GVI

A táblázat szerint nők nagyobb arányban említették azt, hogy tehetséget éreztek az adott szakmához, mint a férfiak, ugyanakkor a férfiak gyakrabban magyarázták döntésüket a korábbi iskolai eredményeikkel, illetve szüleik tanácsával.

2.3. A tanulók aspirációi

Az előzőekben a tanulók korábbi iskolai pályafutásukat érintő döntéseit és iskolai teljesítményét vizsgáltuk. A továbbiakban áttérünk a tanulók aspirációinak bemutatására, azaz megnézzük, hogy milyen döntéseket hoztak az iskolai struktúrában való feljebb lépés érdekében.

Továbbtanulás

Azoknak, akik nem jártak gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba, mindössze 29,9%-a szeretett volna ilyen típusú intézménybe járni. A tanulók ennél is kevesebb, csupán 5,9%-a próbálkozott átkerülni szakiskolából gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba. Ezek az eredmények összhangban vannak azzal a korábbi megállapításunkkal, miszerint a tanulók többsége szakiskolába jelentkezett az első és a második helyen egyaránt; tehát a megkérdezettek nagyobbik hányada szakiskolába akart járni, nem is akart és meg sem próbált ennél feljebb lépni.

Ezzel párhuzamosan, akik érettségit szereztek, azok ugyanekkora hányada, 29,3%-a (a teljes sokaság mindössze 6,5%-a) jelentkezett egyetemre vagy főiskolára.

Ezzel szemben viszont a megkérdezettek 54,7%-a jelezte, hogy szeretne a későbbiekben tovább tanulni. A tanulók 10%-a gimnáziumban, 21,9%-a szakközépiskolában vagy technikumban, 4%-a szakiskolában tanulna tovább; 11,7%-uk szeretne valamilyen felsőoktatási intézményben, tehát egyetemi vagy főiskolai képzésben részt venni.

A továbbtanulás tekintetében megszerzett iskolai végzettség szerint nem találtunk szignifikáns eltéréseket. Alapvetően a korábbi tanulmányi eredmények sem befolyásolják az aspirációk szintjét, amint azt az alábbi táblázat mutatja:

2.3.1. tábla: Aspirációk a tanulmányi eredmények szerint

Aspirációk			Milyen átlaggal zárta az általános iskolát?	Milyen átlaggal zárta az utolsó iskolai évet?
Szeretett-e volna gimnáziumban vagy szakközépiskolában, illetve technikumban tanulni? (SZERET)	Igen	Á	3,5	3,5
		N	300	299
		Sz	0,4	0,5
	Nem	Á	3,4	3,3
		N	710	704
		Sz	0,4	0,5
Próbálkozott-e szakiskolából gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba átkerülni? (PROBAL)	Igen	Á	3,7	3,7
		N	101	100
		Sz	0,6	0,6
	Nem	Á	3,5	3,4
		N	1606	1598
		Sz	0,5	0,6
Szeretne-e később még tovább tanulni? (TOVABB)	Igen	Á	3,6	3,6
		N	1084	1083
		Sz	0,5	0,6
	Nem	Á	3,4	3,4
		N	573	567
		Sz	0,5	0,6
	Nem tudja	Á	3,6	3,5
		N	299	299
		Sz	0,5	0,6

Rövidítések: Á – átlag, N – elemszám, Sz – szórás

Forrás: GVI

A táblázat azt mutatja, hogy az ambiciózusabb tanulók legfeljebb mindössze két tizeddel értek el jobb eredményeket, mint a kevésbé ambiciózusak.

Az aspirációkat szakma szerint vizsgálva az alábbi eredményeket kapjuk:

2.3.2. tábla: Aspirációk a jelenleg tanult szakma szerint

Szakma	SZERET (%)			PROBAL (%)			TOVABB (%)			
	Igen	Nem	Össz.	Igen	Nem	Össz.	Igen	Nem	NT	Össz.
Felhasználó	40,6	59,4	100,0	6,3	93,7	100,0	64,9	21,8	13,3	100,0
Kereskedő	45,5	54,5	100,0	7,0	93,0	100,0	59,2	19,4	21,4	100,0
Eladó	37,6	62,4	100,0	5,7	94,3	100,0	67,1	22,6	10,4	100,0
Cukrász	27,8	72,2	100,0	6,8	93,2	100,0	68,0	25,3	6,7	100,0
Fodrász	31,4	68,6	100,0	6,0	94,0	100,0	58,5	27,4	14,1	100,0
Szakács	26,6	73,4	100,0	3,2	96,8	100,0	59,0	28,6	12,4	100,0
Lakatos	29,4	70,6	100,0	4,3	95,7	100,0	53,5	31,0	15,5	100,0
Kozmetikus	18,8	81,3	100,0	8,7	91,3	100,0	51,6	31,5	16,8	100,0
Fogtechnikus	25,0	75,0	100,0	6,7	93,3	100,0	42,2	34,4	23,4	100,0
Kőműves	22,2	77,8	100,0	10,0	90,0	100,0	37,0	54,3	8,7	100,0
Asztalos	20,6	79,4	100,0	6,3	93,8	100,0	39,6	43,8	16,7	100,0
Vezetékszerelő	21,6	78,4	100,0	1,8	98,2	100,0	41,4	41,4	17,2	100,0
Autószerelő	10,5	89,5	100,0	11,9	88,1	100,0	38,1	28,6	33,3	100,0
Festő-mázoló	16,7	83,3	100,0	1,1	98,9	100,0	34,8	55,1	10,1	100,0

Megjegyzés: a táblázatba azok a szakmák kerültek be, amit a megkérdezettek közül legalább 50-en tanulnak

Forrás: GVI

A táblázat azt mutatja, hogy a leginkább ambiciózus tanulók a felhasználó, a kereskedő, az eladó, a cukrász és a fodrász szakmát tanulók: ők szerettek volna leginkább gimnáziumban vagy szakközépiskolában, illetve technikumban tanulni, és leggyakrabban ők szeretnék még tovább tanulni. Érdekes a kőműves és az autószerelő szakmát tanulók helyzete: viszonylag alacsony arányban szerettek volna gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba járni, mégis magas arányban próbálkoztak átkerülni ilyen intézményekbe.

Pályaelhagyás és munkahelyváltás

A tanulók mindössze tizede szeretne a későbbiekben más szakmával foglalkozni, mint amit jelenleg tanul. Ők leginkább a felhasználó (11 említés), eladó, fodrász, autószerelő (8-8 említés) és kozmetikus (6 említés) szakmával foglalkoznának a jövőben.

Iskolai végzettség szerint vizsgálva a pályaelhagyás kérdését, az alábbi megoszlásokat kapjuk:

2.3.3. tábla: Pályaelhagyás megszerzett iskolai végzettség szerint

Megszerzett iskolai végzettség	Jelenleg azt a szakmát tanulja, amivel később a legszívesebben foglalkozna? (%)		
	Igen	Nem	Összesen
Szakiskolai	86,6	13,4	100,0
Szakközépiskolai, technikumi	91,4	8,6	100,0
Gimnáziumi	97,2	2,8	100,0

Forrás: GVI

A táblázat azt mutatja, hogy az iskolázottság növekedésével csökken a pályaelhagyási szándék: míg a szakiskolai végzettségűek 13,4%-a más szakmával szeretne foglalkozni a jövőben, mint amit a megkérdezés idején tanult, addig a gimnáziumot végzettek között ez az arány mindössze 2,8%.

A tanulók korábbi és jövőre irányuló aspiráció is összefüggésben lehetnek a pályaelhagyási szándékokkal. Ezt vizsgálja meg az alábbi táblázat:

2.3.4. tábla: Pályaelhagyás aspirációk szerint

Aspirációk	Jelenleg azt a szakmát tanulja, amivel később a legszívesebben foglalkozna? (%)			
	Igen	Nem	Össz.	
Szeretett-e volna gimnáziumban vagy szakközépiskolában, illetve technikumban tanulni? (SZERET)	Igen	81,8	18,2	100,0
	Nem	90,7	9,3	100,0
Próbálkozott-e szakiskolából gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba átkerülni? (PROBAL)	Igen	86,3	13,7	100,0
	Nem	88,9	11,1	100,0
Szeretne-e később még tovább tanulni? (TOVABB)	Igen	86,0	14,0	100,0
	Nem	94,0	6,0	100,0
	Nem tudja	90,6	9,4	100,0

Forrás: GVI

A táblázat alapján megállapítható, hogy azok, akik szerettek volna gimnáziumban vagy szakközépiskolában, illetve technikumban tanulni, azok közel kétszer akkora arányban nem azt a szakmát tanulják, amivel a jövőben foglalkozni szeretnének. Hasonlóképpen, több mint kétszeres azok aránya a pályaelhagyók körében, akik még tovább szeretnének tanulni. Ez utóbbi összefüggés iránya magától értetődő, vagyis a továbbtanulás egy másik szakma elsajátítását jelenti a válaszadók 14%-a számára, de a továbbtanulni vágyók döntő többsége a jelenleg tanult szakma ismeretét szeretné elmélyíteni.

Nagyon fontos megvizsgálni azt, hogy melyek azok a szakmák, ahol a legnagyobb azok aránya, akik nem azt a szakmát tanulják, amivel a későbbiekben foglalkozni szeretnének. Ezt mutatja meg az alábbi táblázat:

2.3.5. tábla: Pályaelhagyás a jelenleg tanult szakma szerint

Szakma	Jelenleg azt a szakmát tanulja, amivel később a legszívesebben foglalkozna? (%)		
	Igen	Nem	Összesen
Kereskedő	70,3	29,7	100,0
Eladó	71,0	29,0	100,0
Asztalos	86,8	13,2	100,0
Felhasználó	87,2	12,8	100,0
Kőműves	88,2	11,8	100,0
Vezetékszerelő	89,5	10,5	100,0
Lakatos	90,1	9,9	100,0
Szakács	90,2	9,8	100,0
Cukrász	92,5	7,5	100,0
Autószerelő	95,3	4,7	100,0
Festő-mázoló	95,7	4,3	100,0
Fodrász	96,0	4,0	100,0
Kozmetikus	98,4	1,6	100,0
Fogtechnikus	98,4	1,6	100,0

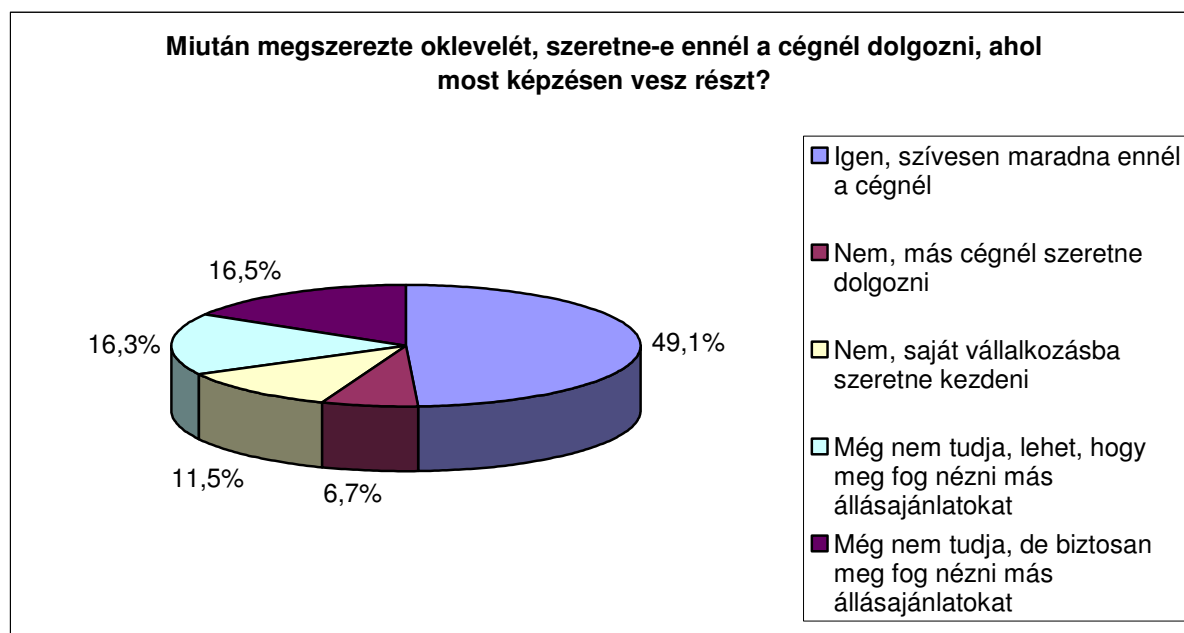
Megjegyzés: a táblázatba azok a szakmák kerültek be, amit a megkérdezettek közül legalább 50-en tanulnak

Forrás: GVI

A táblázat szerint a pályaelhagyási szándék leginkább a kereskedő és az eladó, legkevésbé pedig a fogtechnikus és a kozmetikus szakmát tanulókra jellemző. A kereskedő szakmát tanulók leginkább a kozmetikus (4 említés), fodrász és autószerelő (2-2 említés), az eladó szakmát tanulók pedig a felhasználó (5 említés), cukrász és fodrász (2-2 említés) szakmával foglalkoznának a későbbiekben a legszívesebben.

A tanulók további karrierjét illetően eddig a tanult szakmával kapcsolatos terveiket vizsgáltuk. A továbbiakban áttérünk a munkahely kérdésére. Ezzel kapcsolatban azt találtuk, hogy a megkérdezettek fele szívesen maradna annál a cégnél, ahol a megkeresés időpontjában képzésben vesz részt, és csak nagyjából 18%-uk tervezi azt, hogy otthagyja a képzést nyújtó céget:

2.3.1. ábra: Munkahelyváltás

Forrás: GVI

A vállalkozás és a tanuló közös jövőjét iskolai végzettség szerint vizsgálja az alábbi táblázat:

2.3.6. tábla: Munkahelyváltás megszerzett iskolai végzettség szerint

Megszerzett iskolai végzettség	Miután megszerezte az oklevelét, szeretne-e ennél a cégnél dolgozni, ahol most képzésen vesz részt (%)			
	Igen	Nem	Nem tudja	Összesen
Szakiskolai	55,0	14,0	31,0	100,0
Szakközépiskolai, technikumi	53,6	16,1	30,3	100,0
Gimnáziumi	51,6	24,2	24,2	100,0

Forrás: GVI

A táblázat szerint legnagyobb arányban a szakiskolai végzettségű tanulók maradnának annál a vállalkozásnál, ahol a megkeresés idején képzésben vettek részt, míg a legnagyobb arányban a gimnáziumot végzettek hagynák ott a képzést nyújtó vállalkozást, és másik céghez mennének dolgozni, vagy saját vállalkozást alapítanának. A legkisebb arányban közöttük találhatóak jövőjüket illetően bizonytalan tanulók.

A tanulók korábbi tanulmányi eredményei és a jövőbeli tervei között nem találtunk összefüggést, viszont azt figyeltük meg, hogy a tanult szakma szerint különbséget tehetünk a tanulók között, miként azt az alábbi táblázat mutatja:

2.3.7. tábla: Munkahelyváltás a jelenleg tanult szakma szerint

Szakma	Miután megszerezte az oklevelét, szeretne-e ennél a cégnél dolgozni, ahol most képzésen vesz részt (%)			
	Igen	Nem	Nem tudja	Összesen
Fogtechnikus	68,3	7,9	23,8	100,0
Kőműves	63,5	17,3	19,2	100,0
Lakatos	61,4	11,4	27,1	100,0
Cukrász	57,5	12,5	30,0	100,0
Felszolgáló	54,2	12,5	33,3	100,0
Szakács	51,8	13,3	34,9	100,0
Autószerelő	48,2	10,8	41,0	100,0
Festő-mázoló	47,8	23,9	28,3	100,0
Vezetékszerelő	45,6	12,3	42,1	100,0
Kozmetikus	45,3	32,0	22,7	100,0
Eladó	45,2	13,3	41,6	100,0
Asztalos	44,2	21,2	34,6	100,0
Kereskedő	37,6	7,3	55,0	100,0
Fodrász	35,5	38,3	26,2	100,0

Megjegyzés: a táblázatba azok a szakmák kerültek be, amit a megkérdezettek közül legalább 50-en tanulnak

Forrás: GVI

A táblázat szerint legnagyobb arányban a fogtechnikusok maradnának a képzést nyújtó cégnél, őket követik a kőműves és a lakatos szakmát tanulók. Ezzel szemben legnagyobb arányban a fodrászok és a kereskedők tervezik otthagyni a vállalkozást. Érdeemes megjegyezni utóbbiak nagyarányú bizonytalanságát.

2.4. A tanulók elégedettsége

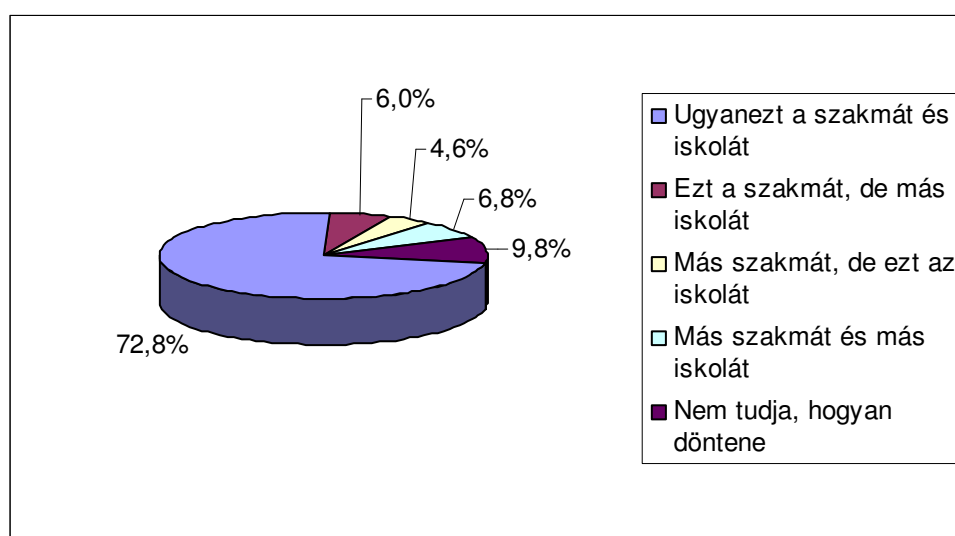
Elégedettség a szakmával és az iskolával

Az előbbiekben megnéztük, hogy a tanulók azt a szakmát tanulják-e, amivel a későbbiekben foglalkozni szeretnének. Ebben a részben a tanulók elégedettségét vizsgáljuk. Egy tanulót elégedettnek tekinthetünk abban az esetben, ha azt a szakmát tanulja, amivel később a legszívesebben foglalkozna. Az elégedettséget így definiálva azt találjuk, hogy – miként az előbbiekben említettük – a tanulók kilenczede elégedett, ugyanis a megkérdezettek 89,1%-a azt a szakmát tanulja a megkérdezés idején, amivel a későbbiekben foglalkozni szeretne.

Ezt az általános elégedettséget abban az esetben is tapasztalhatjuk, ha az elégedettségre vonatkozó kérdést kiterjesztjük az iskolára is:

2.4.1. ábra: Elégedettség a szakmával és az iskolával

Ha újból szakmát és iskolát kellene választania, hogyan döntene?

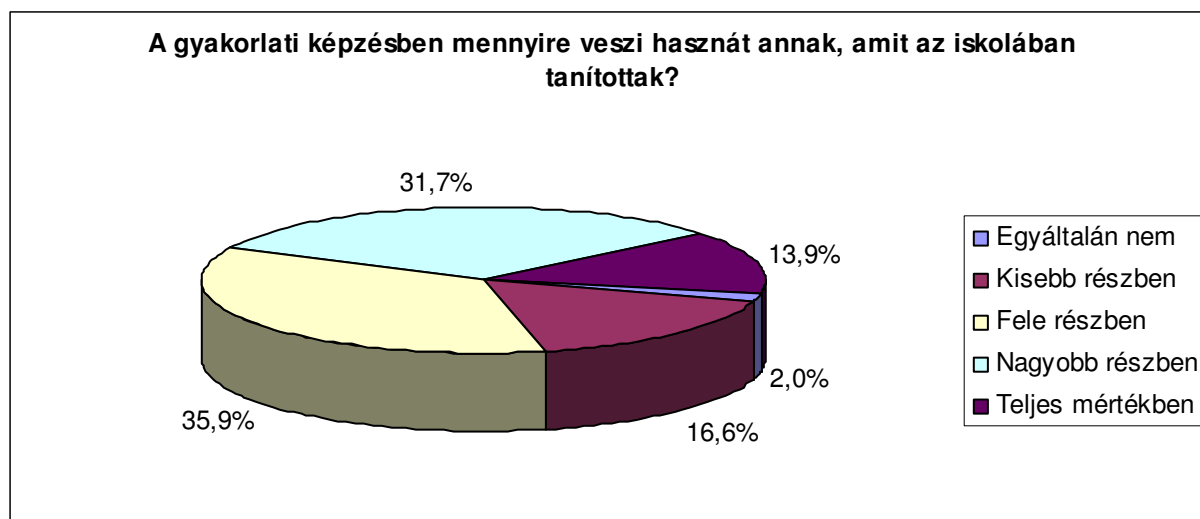

Forrás: GVI

A táblázat azt mutatja, hogy a tanulók közel háromnegyede mind az iskolával, mind a tanult szakmával meg van elégedve, hiszen ha újból kellene választania, akkor a jelenlegi iskola és szakma mellett döntene.

Végezetül, a tanulók elégedettségéről képet kaphatunk úgy is, ha megvizsgáljuk, hogy mennyire ítélik hasznosnak az iskolában megszerzett tudást:

2.4.2. ábra: Elégedettség az iskolában megszerzett tudással

Forrás: GVI

Az ábra azt mutatja, hogy a tanulók inkább hasznosnak tartják az iskolában megszerzett tudást, mindössze 2%-os azok aránya, akik egyáltalán nem veszik hasznát annak, amit az iskolában tanítottak.

Ezt a kérdést a megszerzett iskolai végzettség szerinti bontásban vizsgálja a következő táblázat:

2.4.1. tábla: Elégedettség az iskolában megszerzett tudással iskolai végzettség szerint

A gyakorlati képzésben mennyire veszi hasznát annak, amit az iskolában tanítottak	Megszerzett iskolai végzettség (%)		
	Szakiskolai	Szakközépiskolai, technikumi	Gimnáziumi
Egyáltalán nem	0,8	4,9	1,6
Kisebb részben	16,2	16,0	15,8
Fele részben	46,2	29,3	29,0
Nagyobb részben	23,8	32,4	32,2
Teljes mértékben	13,1	17,3	21,3
Összesen	100,0	100,0	100,0

Forrás: GVI

A táblázat alapján megállapítható, hogy minél magasabb a tanuló iskolai végzettsége, annál inkább hasznosnak tartja azt a tudást, amit az iskolában szerzett: míg a gimnáziumi végzettségűek 54%-a nagyobb részben vagy teljesen hasznát veszi az iskolában megszerzett tudásnak, addig szakiskolát végzettek körében a megfelelő arány 37%.

Fontos megvizsgálni, hogy melyek azok a szakmák, ahol leginkább hasznát veszik a tanulók az iskolában elsajátított tudásnak. Ezt mutatja be az alábbi táblázat:

2.4.2. tábla: Elégedettség az iskolában megszerzett tudással szakma szerint

Szakma	A gyakorlati képzésben mennyire veszi hasznát annak, amit az iskolában tanítottak (%)					
	Egyáltalán nem	Kisebb részben	Fele részben	Nagyobb részben	Teljes mértékben	Összesen
Kozmetikus	1,6	10,3	33,5	30,8	23,8	100,0
Felhasználó	2,8	16,3	31,2	34,0	15,8	100,0
Kereskedő	0,9	9,2	40,4	36,7	12,8	100,0
Cukrász	0,0	16,7	34,6	35,9	12,8	100,0
Fogtechnikus	4,7	29,7	20,3	20,3	25,0	100,0
Szakács	0,6	15,7	38,6	34,3	10,8	100,0
Fodrász	2,8	16,6	35,6	29,6	15,4	100,0
Asztalos	1,9	22,6	34,0	35,8	5,7	100,0
Eladó	1,8	16,2	40,7	29,3	12,0	100,0
Kőműves	1,9	19,2	38,5	28,8	11,5	100,0
Autószerelő	4,7	18,8	36,5	28,2	11,8	100,0
Festő-mázoló	0,0	15,1	45,2	22,6	17,2	100,0
Lakatos	0,0	15,5	45,1	29,6	9,9	100,0
Vezetékszerelő	0,0	17,2	46,6	29,3	6,9	100,0

Megjegyzés: a táblázatba azok a szakmák kerültek be, amit a megkérdezettek közül legalább 50-en tanulnak

Forrás: GVI

Eredményeink szerint az iskola által nyújtott tudással a kozmetikus, a felhasználó és a kereskedő szakmát tanulók vannak leginkább megelégedve: ezen szakma tanulóinak fele nagyobb részben vagy teljes mértékben hasznát veszi az iskolában tanult ismereteknek. Figyelmet érdemel a fogtechnikus szakmát tanulók esete: közöttük vannak a legnagyobb arányban azok, akik egyáltalán nem, és azok is, akik teljes mértékben hasznát veszik az iskolában felszedett tudásnak. Legkevésbé a lakatos és a vezetékszerelő szakmát tanulók elégedettek: többségük fele vagy annál kisebb részben hasznosítják az iskolai ismereteiket, ugyanakkor nincs közöttük olyan, aki egyáltalán nem.

Elvárt és elérhető fizetés

A tanulóktól megkérdeztük, hogy abban a szakmában, amit most tanulnak, mekkora nettó havi fizetésért tudnának elhelyezkedni, illetve mennyi lenne az a legalacsonyabb nettó havi összeg, amiért ebben a szakmában még munkát vállalna. A kapott válaszok néhány jellemzőjét mutatja be az alábbi táblázat:

2.4.3. tábla: Elérhető és elvárt fizetés

Ismérv	Mekkora havi nettó fizetést kaphat kezdőként? (Ft)	Mennyit havi nettót szeretne legalább kézhez kapni? (Ft)
Átlag	78406,2	71624,9
Szórás	26255,5	19288,2
Medián	70000	70000
Módusz	80000	70000
Minimum	36000	30000
Maximum	500000	250000
N	1684	1772

Forrás: GVI

A táblázat azt mutatja, hogy meglehetősen közel vannak egymáshoz az értékek, vagyis az az összeg, amit a tanuló elérhet, és az az összeg, amit elvár, nagyjából megegyezik. A tanulók fizetéssel kapcsolatos elégedettségét számszerűsíthetjük, ha az elérhető összeget elosztjuk az elvárt összeggel. Amennyiben a kapott szám nagyobb vagy egyenlő 1-el, vagyis legalább akkora vagy nagyobb fizetést kaphat a jelenleg tanult szakmában, mint amennyit legalább kézhez szeretne kapni, akkor a tanulót elégedettnek nyilváníthatjuk. Ezt a mutatót a szubjektív elégedettség mutatójának tekinthetjük, hiszen szubjektív becsléseken és vágyakon alapszik. A válaszok alapján azt találtuk, hogy a tanulók döntő többsége 89,8%-a elégedettnek nyilvánítható, vagyis legalább akkora vagy magasabb fizetést érhet el, mint amennyit mindenképpen szeretne: átlagosan 12,7%-kal (átlag: 112,7%, szórás: 24,9%, medián: 110%, módusz: 100%). Tehát csakúgy, mint a tanult szakma esetében, itt is csupán a tanulók egytizede tekinthető szubjektív módon elégedetlennek.

Megszerzett iskolai végzettség szerint a legnagyobb arányban a szakközépiskolát vagy technikumot végzettek között találunk elégedett tanulókat (92,5%), míg a szakiskolai, illetve gimnáziumi végzettséggel rendelkező tanulók között a megfelelő arányok 90,4%, illetve 90,5%. Átlagosan a szakiskolában végzettek 10%-kal, a szakközépiskolában vagy technikumban végzettek 15%-kal, a gimnáziumba végzettek pedig 16%-kal magasabb fizetést érhet el, mint amennyit legalább szeretne.

A korábbi, illetve a jövőre irányuló aspirációk és a szubjektív elégedettség kapcsolatát mutatja be a következő táblázat:

2.4.4. tábla: Szubjektív elégedettség aspirációk szerint

Aspirációk		Szubjektív elégedettség (%)		
		Elégedetlen	Elégedett	Össz.
Szeretett-e volna gimnáziumban vagy szakközépiskolában, illetve technikumban tanulni? (SZERET)	Igen	10,1	89,9	100,0
	Nem	9,0	91,0	100,0
Próbálkozott-e szakiskolából gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba átkerülni? (PROBAL)	Igen	7,7	92,3	100,0
	Nem	10,9	89,1	100,0
Szeretne-e később még tovább tanulni? (TOVABB)	Igen	9,4	90,6	100,0
	Nem	14,2	85,8	100,0
	Nem tudja	5,1	94,9	100,0

Forrás: GVI

A táblázat azt tanúsítja, hogy akik nem próbálkoztak szakiskolából gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba átkerülni, valamint nem szeretnék a későbbiekben továbbtanulni, azok között magasabb az elégedetlenek aránya annál, mint amit az ambiciózusabb tanulók körében tapasztalhatunk.

A szubjektív elégedettséget szakma szerinti bontásban tartalmazza az alábbi táblázat:

2.4.5. tábla: Szubjektív elégedettség szakma szerint

Szakma	Szubjektív elégedettség			
	Elégedetlen (%)	Elégedett (%)	Össz. (%)	Átlag
Autószerelő	0,0	100,0	100,0	1,16
Vezetékszerelő	3,9	96,1	100,0	1,22
Fogtechnikus	4,1	95,9	100,0	1,21
Lakatos	6,6	93,4	100,0	1,16
Kőműves	6,7	93,3	100,0	1,18
Festő-mázoló	8,8	91,2	100,0	1,15
Cukrász	9,4	90,6	100,0	1,10
Szakács	9,8	90,2	100,0	1,16
Felhasználó	11,9	88,1	100,0	1,13
Fodrász	12,8	87,2	100,0	1,12
Kozmetikus	13,3	86,7	100,0	1,11
Asztalos	15,0	85,0	100,0	1,09
Kereskedő	15,1	84,9	100,0	1,04
Eladó	16,0	84,0	100,0	1,04

Megjegyzés: a táblázatba azok a szakmák kerültek be, amit a megkérdezettek közül legalább 50-en tanulnak

Forrás: GVI

Az eredmények azt mutatják, hogy a legelégedettebbek az autószerelő szakmát tanulók, ahol a 70 diákból mindenki legalább akkora vagy magasabb fizetést kaphat, mint amennyit mindenképpen elvár. Ezzel szemben a legelégedetlenebb diákok az asztalosnak, kereskedőnek és eladónak tanulók. Amennyiben pedig a szubjektív elégedettség szintjét vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy a vezetékszerelők és a fogtechnikusok kaphatják elvárásaikhoz képest a legmagasabb fizetést (22%-kal, illetve 21%-kal többet, mint amennyit mindenképpen elvárnak), míg a legkevesebbet a kereskedők és az eladók (mindössze 4%-kal többet az elvárt fizetésnél).

Az elégedettség szubjektív mutatója mellett lehetőségünk van egy objektívebb elégedettségi mutató kiszámítására, mégpedig a kérdőív azon kérdése alapján, amely arra vonatkozik, hogy a vállalkozó mekkora bért tudna a tanulónak fizetni, ha a tanuló a vállalkozásnál maradna. Ha az itt megadott összeget osztjuk el a tanuló által legkisebb elfogadható összeggel, akkor az elégedettség objektív mutatóját kapjuk, amely nem a tanuló szubjektív becslésén, hanem a vállalkozó szándékán nyugszik. Ebben az esetben is a tanuló elégedettnek tekinthető, ha a mutató értéke 1 vagy 1-nél nagyobb. Ez alapján objektív értelemben elégedett a tanulók 71%-a, vagyis abban az esetben, ha a képzést nyújtó vállalkozásnál maradnak, akkor közel háromnegyedük legalább akkora vagy nagyobb fizetést kap majd, mint amennyit mindenképpen szeretne, átlagosan 13%-kal (átlag: 113,1%, szórás: 33,7%, medián: 103,5%, módusz: 100%). Ez utóbbi mutató, vagyis a módusz szerint leggyakrabban a tanulók pontosan akkora összeget kapnának kézhez, mint amennyit legalább szeretnének, amennyiben a jelenlegi vállalkozásnál maradnak: ez a tanulók 19,3%-ára vonatkozik. A legkevésbé elégedettek az elvárt fizetésük alig felét, a legelégedettebbek viszont több mint négyszeresét kapnák meg.

Iskolai végzettség szerint azt találtuk, hogy a szakiskolát végzettek pontosan kétharmada és a szakközépiskolát, illetve technikumot végzettek 68,5%-a objektív módon elégedettnek tekinthető, míg a gimnáziumot végzettek körében tíz százalékponttal magasabb, 78,9%-os az elégedettek aránya. A szakiskolai végzettséggel rendelkezők átlagosan 10,7%-kal, a szakközépiskolai vagy technikumi végzettségűek 13,6%-kal, a gimnáziumi végzettségűek pedig 23,4%-kal kapnának többet, mint amennyit mindenképpen kapni szeretnének.

A korábbi, illetve a jövőre irányuló aspirációk és az objektív elégedettség kapcsolatát mutatja be a következő táblázat:

2.4.6. tábla: Objektív elégedettség aspirációk szerint

Aspirációk		Objektív elégedettség (%)		
		Elégedetlen	Elégedett	Össz.
Szeretett-e volna gimnáziumban vagy szakközépiskolában, illetve technikumban tanulni? (SZERET)	Igen	37,0	63,0	100,0
	Nem	27,9	72,1	100,0
Próbálkozott-e szakiskolából gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba átkerülni? (PROBAL)	Igen	42,9	57,1	100,0
	Nem	28,7	71,3	100,0
Szeretne-e később még tovább tanulni? (TOVABB)	Igen	27,7	72,3	100,0
	Nem	28,0	72,0	100,0
	Nem tudja	36,7	63,3	100,0

Forrás: GVI

Érdeklőség, hogy a szubjektív elégedettséggel szemben az aspirációk negatív hatással vannak az objektív elégedettségre: akik szerettek volna gimnáziumban vagy szakközépiskolában, illetve technikumban tanulni, illetve akik megpróbáltak szakiskolából gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba átkerülni, azok között magasabb arányban találunk elégedetleneket, mint az alacsonyabb aspirációs szintű tanulók között.

Végezetül megvizsgáltuk, hogy melyek azok a szakmák, ahol a legelégedettebb, illetve a legelégedetlenebb tanulókat találjuk:

2.4.7. tábla: Objektív elégedettség aspirációk szerint

Szakma	Objektív elégedettség			
	Elégedetlen (%)	Elégedett (%)	Össz. (%)	Átlag
Fogtechnikus	15,2	84,8	100,0	1,27
Szakács	18,9	81,1	100,0	1,19
Kozmetikus	21,6	78,4	100,0	1,24
Cukrász	22,4	77,6	100,0	1,11
Kőműves	26,2	73,8	100,0	1,13
Fodrász	26,7	73,3	100,0	1,13
Felszolgáló	26,9	73,1	100,0	1,19
Festő-mázoló	28,6	71,4	100,0	1,17
Autószerelő	31,3	68,7	100,0	1,07
Asztalos	31,7	68,3	100,0	1,11
Eladó	34,8	65,2	100,0	1,06
Lakatos	36,7	63,3	100,0	1,05
Vezetékszerelő	39,6	60,4	100,0	1,04
Kereskedő	40,0	60,0	100,0	1,03

Megjegyzés: a táblázatba azok a szakmák kerültek be, amit a megkérdezettek közül legalább 50-en tanulnak

Forrás: GVI

A táblázat azt mutatja, hogy a legnagyobb arányban a fogtechnikus és a szakács szakmák tanulói elégedettek, míg elégedetleneket legnagyobb arányban a vezetékszerelő és a kereskedő szakmát tanulók között fedezhetünk fel. Külön fel kell hívni a figyelmet a vezetékszerelőkre, akik körében a szubjektív módon elégedettek aránya a második legmagasabb volt, az objektív módon elégedettek aránya viszont a második legalacsonyabb. A fogtechnikusok – szubjektív elégedettség szintjéhez hasonlóan – a legelégedettebbek lehetnek, ők ugyanis átlagosan 27%-kal magasabb fizetést kaphatnak, mint amennyit mindenképpen elvárnak, amennyiben a vállalkozásnál maradnak. A fogtechnikusok mellett a kozmetikus szakmát tanulók is elégedettek lehetnek a 24%-os „bónusz” miatt, ellenben a vezetékszerelők és a kereskedők csak 3-4%-kal kaphatnak többet az elvárt fizetésnél.

2.5. A tanulók mobilitása

Utazási idő

A megkérdezett tanulók átlagosan fél órát utaznak lakóhelyükről a képzés helyszínére 22 perces szórással. Az odautazási idő mediánja 25 perc, módusza 30 perc. A legtöbbet utazó diák számára három órát vesz igénybe, hogy eljusson otthonról a képzőhelyre. Településtípus szerint vizsgálva az utazási időt, nem meglepő módon azt találtuk, hogy a községekben lakó tanulók utaznak a legtöbbet:

2.5.1. tábla: Napi utazási idő településtípus szerint

Településtípus	Az utazás ideje percben (csak odaút)		
	Átlag	N	Szórás
Megyeszékhely	24,9	527	16,5
Város	25,2	679	21,5
Község	37,4	747	23,9
Összesen	29,8	1953	22,1

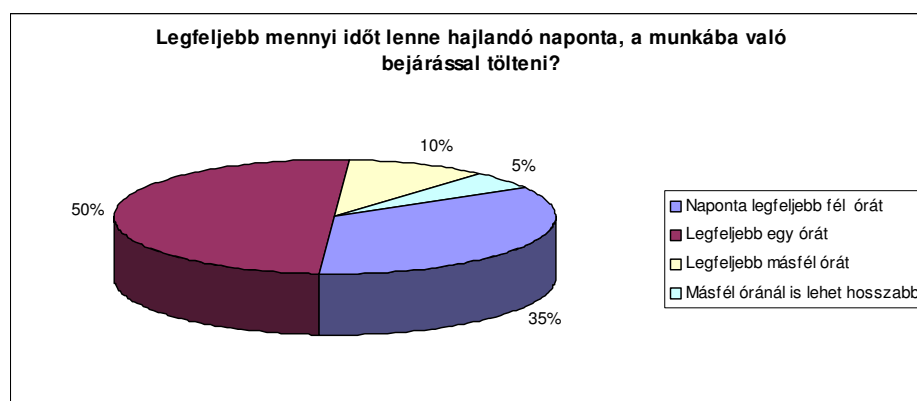
Forrás: GVI

Ugyanakkor azt látjuk, hogy a községek mindössze 12 perccel utaznak többet, mint a megyeszékhelyeken, illetve a városokban élők (az összefüggés statisztikailag szignifikáns).

Utazási hajlandóság

A tanulók mobilitásához hozzátartozik, hogy egy megfelelő fizetést kínáló állásért legfeljebb mennyi időt lennének hajlandók naponta utazni. A válaszmegoszlásokat mutatja be az alábbi ábra:

2.5.1. ábra: Utazási hajlandóság

Forrás: GVI

Az ábra szerint a tanulók fele naponta legfeljebb egy órát volna hajlandó utazni egy olyan munkahelyre, ahol megfelelő fizetést kap. A megkérdezettek 35%-a ennél kevésbé mobilizálható, ők csak mindössze 30 percet töltenének a munkahelyre történő utazással, 15%-uk viszont akár másfél órát is utazna a kielégítő fizetéssel járó állás érdekében.

Azt várhatjuk, hogy az alacsonyabb iskolai végzettségű tanulók többet lennének hajlandók naponta utazni, mint a magasabb képzettségűek, így is megpróbálva kompenzálni iskolázottságbeli hátrányukat. Az eredmények megerősítik várakozásainkat:

2.5.2. tábla: Utazási hajlandóság megszerzett iskolai végzettség szerint

Megszerzett iskolai végzettség	Legfeljebb mennyi időt lenne hajlandó naponta, a munkába való bejárással tölteni (%)			
	Legfeljebb fél órát	Legfeljebb egy órát	Másfél órát vagy többet	Össz.
Szakiskolai	34,9	48,1	17,1	100,0
Szakközépiskolai, technikumi	34,4	50,6	15,0	100,0
Gimnáziumi	40,1	46,7	13,2	100,0

Forrás: GVI

A táblázat azt mutatja, hogy a gimnáziumi végzettséggel rendelkező tanulók kisebb arányban lennének hajlandók a munkába bejárásra egy óránál több időt fordítani, mint a szakiskolai vagy szakközépiskolai, illetve technikumi végzettségűek.

A tanulók korábbi, valamint a jövőre irányuló aspirációi eredményeink szerint nincsenek összefüggésben a mobilitással. Emellett viszont érdekes megvizsgálni, hogy melyek azok a szakmák, amiket a legmobilabb tanulók tanulnak:

2.5.3. tábla: Utazási hajlandóság szakma szerint

Szakma	Legfeljebb mennyi időt lenne hajlandó naponta, a munkába való bejárással tölteni (%)			
	Legfeljebb fél órát	Legfeljebb egy órát	Másfél órát vagy többet	Össz.
Cukrász	17,3	54,3	28,4	100,0
Lakatos	29,6	53,5	16,9	100,0
Fodrász	36,8	46,7	16,5	100,0
Szakács	29,9	53,9	16,2	100,0
Vezetékszerelő	41,4	43,1	15,5	100,0
Kőműves	34,6	50,0	15,4	100,0
Felhasználó	33,5	51,6	14,9	100,0
Kereskedő	33,0	52,3	14,7	100,0
Autószerelő	36,9	50,0	13,1	100,0
Kozmetikus	40,4	47,5	12,0	100,0
Festő-mázoló	35,9	52,2	12,0	100,0
Asztalos	32,1	56,6	11,3	100,0
Eladó	43,5	45,8	10,7	100,0
Fogtechnikus	32,8	57,8	9,4	100,0

Megjegyzés: a táblázatba azok a szakmák kerültek be, amit a megkérdezettek közül legalább 50-en tanulnak

Forrás: GVI

A táblázat szerint a legnagyobb arányban a cukrász szakmát tanulók hajlandók sokat utazni, míg a legkevesbé mobilak a fogtechnikus tanulók.

A mobilitás egy magasabb szintjét képviseli az a tény, ha a tanuló magasabb fizetésért egy távoli, magyarországi városban lenne hajlandó munkát vállalni. Ebben a tekintetben azt tapasztaltuk, hogy a válaszadók több mint fele, 57,8%-a hajlandó lenne egy másik városba költözni azért, hogy egy magasabb fizetést kínáló állást tudjon betölteni.

Ebben az esetben is számíthatunk arra, hogy a megszerzett iskolai végzettség differenciáló tényező lehet. Ezt vizsgálja meg a következő táblázat:

2.5.4. tábla: Költözési hajlandóság megszerzett iskolai végzettség szerint

Megszerzett iskolai végzettség	Hajlandó lenne egy távoli városba elköltözni egy jobb állás miatt? (%)		
	Igen	Nem	Összesen
Szakiskolai	56,8	43,2	100,0
Szakközépiskolai, technikumi	65,1	34,9	100,0
Gimnáziumi	57,7	42,3	100,0

Forrás: GVI

A táblázat azt mutatja, hogy tényleg van különbség a tanulók között iskolai végzettségük szerint, de nem abban a formában, ahogy azt előzetesen vártuk. Az derül ki ugyanis, hogy a legkisebb arányban a legkevésbé iskolázottak lennének hajlandók egy másik városba költözni, míg legnagyobb arányban a szakközépiskolai vagy technikumi végzettséggel rendelkező tanulók mobilizálhatók.

A mobilitás előző, „gyengébb” változója (napi odautazási idő) és a tanulók aspirációi között nem találtunk kapcsolatot. Kíváncsiak voltunk, vajon a mobilitás „erősebb” változója (más városba költözés) szintén független-e a tanulók aspirációjától:

2.5.5. tábla: Költözési hajlandóság aspirációk szerint

Aspirációk		Hajlandó lenne egy távoli városba elköltözni egy jobb állás miatt? (%)		
		Igen	Nem	Össz.
Szeretett-e volna gimnáziumban vagy szakközépiskolában, illetve technikumban tanulni? (SZERET)	Igen	53,8	46,2	100,0
	Nem	52,9	47,1	100,0
Próbálkozott-e szakiskolából gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba átkerülni? (PROBAL)	Igen	65,2	34,8	100,0
	Nem	57,2	42,8	100,0
Szeretne-e később még tovább tanulni? (TOVABB)	Igen	63,2	36,8	100,0
	Nem	50,3	49,7	100,0
	Nem tudja	53,9	46,1	100,0

Forrás: GVI

A táblázat szerint a korábbi aspirációk közül csak a szakiskolából gimnáziumba vagy középiskolába, illetve technikumba átkerüléssel való próbálkozás hat a költözési hajlandóságra: akik megpróbáltak magasabb szintű iskolába bekerülni, azok 5 százalékponttal nagyobb arányban lennének hajlandók egy másik városba költözni egy jobb állás érdekében. A táblázat arról is tanúskodik, hogy a jövőre irányuló aspirációk is befolyásolják a mobilitást, még hozzá erősebben, mint a múltbéli aspirációk: akik a jövőben még szeretnének tovább tanulni, azok lényegesen nagyobb arányban lennének készek elköltözni, mint a bizonytalanok és akik nem tervezik a továbbtanulást.

A tanulók mobilitását szakma szerint vizsgálva az előzőekben megállapítottuk, hogy a napi utazást tekintve a cukrászok a legmobilabbak. Most azt vizsgáljuk meg, hogy a költözést tekintve mely szakmák tanulói a leginkább mobilizálhatók:

2.5.5. tábla: Költözési hajlandóság szakma szerint

Szakma	Hajlandó lenne egy távoli városba elköltözni egy jobb állás miatt? (%)		
	Igen	Nem	Összesen
Fogtechnikus	73,7	26,3	100,0
Felszolgáló	65,1	34,9	100,0
Fodrász	63,2	36,8	100,0
Szakács	63,0	37,0	100,0
Kozmetikus	60,4	39,6	100,0
Cukrász	58,6	41,4	100,0
Eladó	55,9	44,1	100,0
Kőműves	51,0	49,0	100,0
Lakatos	50,0	50,0	100,0
Autószerelő	50,0	50,0	100,0
Festő-mázoló	50,0	50,0	100,0
Kereskedő	47,8	52,2	100,0
Vezetékszerelő	46,9	53,1	100,0
Asztalos	42,9	57,1	100,0

Megjegyzés: a táblázatba azok a szakmák kerültek be, amit a megkérdezettek közül legalább 50-en tanulnak

Forrás: GVI

A táblázat érdekes eredményt mutat be: legnagyobb arányban a fogtechnikusok lennének készek egy másik városba költözni. Mindez azt jelenti, hogy ők naponta nem szeretnék sokat utazni, de arra hajlandóak, hogy egy másik városba költözzenek egy állás miatt. A mobilitás mindkét változóját figyelembe véve a fodrászokat tekinthetjük a legmobilabbnak: mind a kettő rangsorban a harmadik helyen végeztek.

Függelék: A vizsgálat kérdőíve

A kérdőív kódja:

--	--	--	--

Vállalkozók munkaerő kereslete és tanulókkal kapcsolatos elégedettsége – 2006.

A válaszadás önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A kapott információkat a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. Törvény, valamint a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó 1992. évi LXIII. Törvény értelmében bizalmasan kezeljük.

A kérdező kódja:

--	--	--	--

Területi kamara kódja:

--	--

A kérdés kezdete: 2006.hónap.....nap.....óra.....perc

I. A GAZDÁLKODÓ SZERVEZET ADATAI

1. Adószáma:

									-			-	
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	--	--	---	--

2. A gazdálkodó szervezet neve:

.....

AZ EBBEN A KERETBEN TALÁLHATÓ, 3-7. KÉRDÉSEKET CSAK AKKOR TEGYÜK FEL, HA A CÉGNÉL IDÉN NEM KERÜL SOR A GYAKORLATI KÉPZŐHELY(EK) ELLENŐRZÉSÉRE, AZAZ A CÉG NEM VÁLASZOL AZ ELLENŐRZÉSI ADATLAP KÉRDÉSEIRE.

3. Fő tevékenysége ágazati kódja (4 jegyű TEÁOR):

--	--	--	--

4. Milyen tulajdonban van a cég?

- 1 – 100 %-ban magyar tulajdon
- 2 – többségi magyar tulajdon
- 3 – fele - fele arányban magyar és külföldi tulajdon
- 4 – többségi külföldi tulajdon
- 5 – 100 %-ban külföldi tulajdon

5. Mekkora volt a vállalkozás nettó árbevétele az elmúlt évben ?

0-1 millió között	2-10 millió között	10-50 millió között	50-250 millió között	250-500 millió között	500 millió felett
0	1	2	3	4	5

6. És mekkora volt ezen belül az export árbevétel?

Nincs export tevékenység	0-10 millió között	10-50 millió között	50-250 millió között	250-500 millió között	500 millió felett
0	1	2	3	4	5

7. Jelenleg hány főt foglalkoztat teljes állásban a vállalkozás? főt

II. A VÁLLALKOZÁS ÜZLETI HELYZETE

8. Várhatóan a vállalkozás nyereséggel, null-szaldóval, vagy veszteséggel zárja majd a 2006-os évet?

1 – nyereséggel 2 – null-szaldóval 3 – veszteséggel 9 – NT

9. Ön szerint milyen a vállalkozás jelenlegi üzleti helyzete? Jó, kielégítő vagy rossz?

1 – jó 2 – kielégítő 3 – rossz 9 – NT

10. Milyennek ítéli a vállalkozás rendelésállományát, vagy termékeinek, szolgáltatásainak keresletét jelenleg? Magasnak, közepesnek vagy alacsonynak?

1 – magas 2 – közepes 3 – alacsony 4 – nincs 9 – NT

11. Körülbelül hány százalékos a vállalkozás meghatározó termelőkapacitásainak jelenlegi kihasználtsága?

.....%

999 – NT

12. Ön szerint hogyan alakult a vállalkozásnál a termelés szintje az elmúlt hat hónapban az előző év azonos időszakához viszonyítva? Nőtt, azonos szinten maradt vagy csökkent?

1 – nőtt 2 – azonos maradt 3 – csökkent 9 – NT

III. A VÁLLALKOZÁS ÜZLETI HELYZETÉNEK VÁRHATÓ ALAKULÁSA

13. Várhatóan milyen lesz a vállalkozás üzleti helyzete a következő 6 hónap során? Jó, kielégítő vagy rossz?

1 – jó 2 – kielégítő 3 – rossz 9 – NT

14. Várhatóan hogyan alakul majd a vállalkozás termelőkapacitásainak kihasználtsága a következő 6 hónapban? Nőni fog, azonos marad vagy csökkenni fog?

1 – nőni fog 2 – azonos marad 3 – csökkenni fog 9 – NT

15. Várhatóan hogyan változik vállalkozásánál a termelés szintje a következő 6 hónap során az előző év azonos időszakához viszonyítva? Növekszik, nem változik vagy csökken?

1 – növekszik 2 – nem változik 3 – csökken 9 – NT

16. A vállalkozás célját és a terveket tekintve mennyire fontos a vállalkozás növekedése? Osztályozzon úgy, mint az iskolában! Az 1-es jelentse azt, hogy egyáltalán nem fontos, az 5-ös, hogy rendkívül fontos. Természetesen a közbülső osztályzatokat is használhatja.

1 2 3 4 5

egyáltalán nem fontos

rendkívül fontos

9 – NT

IV. A FOGLALKOZTATÁS ÉS MUNKAERŐ-KERESLET

17. A foglalkoztatottak száma az Ön cégénél a következő 6 hónapban várhatóan ...

1 – nőni fog	→	17.a.1. Hány fővel?	fővel	99 – NT
2 – nem változik, vagy	→	18 - RA		
3 – csökkenni fog?	→	17.a.2. Hány fővel?	fővel	99 – NT
9 – NT				

18. 17.b. A szakképzett fizikai foglalkoztatottak száma az Ön cégénél a következő 6 hónapban várhatóan

...

1 – nőni fog 17.b.1. Hány fővel? fővel 99 – NT

2 – nem változik, vagy

3 – csökkenni fog? 17.b.2. Hány fővel? fővel 99 – NT

9 – NT

19. Van-e tartósan betöltetlen álláshely a cégnél?

0 – nincs → 19 - RE

1 – van → 18.a. Melyik az a legfeljebb három szakma, amelyekben az Ön cégénél a legerősebb a munkaerőhiány jelenleg, és mekkora ezekben a szakmákban az Ön / Önök vállalkozása által kínált bruttó bér nagysága?

	Szakmák, amelyekben munkaerőhiány van	A szakma OKJ száma	Jelenleg kínált bruttó bér nagysága (ezer forint)
1.			ezer Ft
2.			ezer Ft
3.			ezer Ft

V. TANULÓK TUDÁSÁVAL VALÓ ELÉGEDETTSÉG

20. Az elmúlt két évben volt-e, illetve jelenleg van-e a cégnek tanulója?

1 – igen 2 – nem → **KÖSZÖNJÜK VÁLASZAIT!**

21. Mennyire elégedett az Ön vállalkozásánál foglalkoztatott tanulók tudásával, készségeivel?
 Ötös osztályzatot adjon, ha nagyon elégedett, és 1-est, ha egyáltalán nem elégedett a tudásukkal, készségeikkel a következő részterületeken:

	5 = nagyon elégedett 1 = egyáltalán nem elégedett				<i>Tanulók értékelése</i>		
	osztályzat					nincs rá szükség	NT
	5	4	3	2	1		
a. szakmai elméleti alapok						0	9
b. szakmai gyakorlati jártasság						0	9
c. kézügyesség, manuális készség						0	9
d. számítógépes ismeretek/gyakorlat						0	9
e. korszerű műszaki ismeretek						0	9
f. gazdasági ismeretek						0	9
g. számoláskészség						0	9
h. olvasási készség, szövegértés						0	9
i. anyanyelvi beszéd- és íráskészség						0	9
j. idegennyelv-tudás						0	9
k. munkakultúra						0	9
l. munkafegyelem						0	9
m. önálló munkavégzés képessége						0	9
n. problémamegoldó képesség						0	9
o. alkotó készség						0	9
p. döntéskészség						0	9
q. együttműködési készség						0	9

22. Most annak a szakmának a tanulóira gondoljon, amelyben a legtöbb tanuló tanul Önöknél! Melyik ez a szakma? IRD A TÁBLÁZAT OSZLOPÁBA!

Hogyan értékeli a tanulókat, mennyire jellemzőek rájuk a következő magatartásformák? Osztályozzon úgy, hogy 5-öst ad, ha teljes mértékben jellemző az adott magatartásforma, vagy tulajdonság a tanulóira és 1-est ad, ha egyáltalán nem jellemző. (Természetesen a közbülső osztályzatokat is használhatja.)

	Tanulók értékelése					
	szakma neve:					
	teljes mértékben jellemző	←————→			egyáltalán nem jellemző	NT
a. megbízhatóság	5	4	3	2	1	9
b. pontosság	5	4	3	2	1	9
c. őszinteség	5	4	3	2	1	9
d. tisztelettudó magatartás	5	4	3	2	1	9
e. segítőkészség	5	4	3	2	1	9
f. türelmesség	5	4	3	2	1	9
g. nyugodtság	5	4	3	2	1	9
h. nyitottság	5	4	3	2	1	9
i. kitartás	5	4	3	2	1	9
j. alkotó készség	5	4	3	2	1	9
k. kezdeményező készség	5	4	3	2	1	9
l. becsületesség	5	4	3	2	1	9
m. önfeláldozás	5	4	3	2	1	9
n. lojalitás a munkahelyhez	5	4	3	2	1	9

VI. A GYAKORLATI KÉPZÉS JELLEMZŐI

23. A jelenlegi tanulók közül hányan végeznek idén, vagyis a 2005/2006-os tanévben?

..... fő 99 – NT

↳ 22.a. A végzősök közül várhatóan hány főnek fog állást ajánlani?

..... főnek 99 – NT

↳ 22.b. A tapasztalatai alapján közülük várhatóan hányan maradnak itt?

..... fő 99 – NT

24. Ha egy tanulót a végzés után teljes munkaidőben alkalmazna, akkor mekkora nettó bért tudna neki fizetni, azaz kezdőként körülbelül hány forintot kapna kézhez?

..... forintot 9 – NT

25. Eddigi tapasztalatai szerint 10 tanulóból hányan jutnak el mind szakmai ismereteiket, mind hozzáállásukat tekintve arra a szintre, amivel a képzés után alkalmazásba állhatnának az Ön cégénél?

10 tanulóból fő 99 – NT

26. Vannak-e olyan jelentősebb közvetett vagy közvetlen költségek, amelyek a gyakorlati képzéshez kapcsolódnak, de amelyeket mégsem lehet elszámolni és/vagy visszaigényelni?

1 – vannak 2 – nincsenek

↳ 25.a. Kérem mondja meg az „A” VÁLASZLAP-on felsorolt költségtételek közül, hogy melyiknél jelenti a legnagyobb terhet az, hogy nem számolható el a költség egésze vagy egy része. Ha ezen kívül tudna még egyet, vagy kettőt említeni, akkor mondja meg, hogy melyik költségtétel elszámolhatóságának hiánya jelenti a második, illetve melyik a harmadik legnagyobb terhet.

1 – a legnagyobb terhet jelenti 2 – a második legnagyobb terhet jelenti 3 – a harmadik legnagyobb jelenti	RANGSOR
a. felhasznált anyagok költsége	
b. rezsiköltség	
c. munkaruha-költségek	
d. munkaeszköz-költségek	
e. adminisztratív munka költségei	

VII. A TANULÓSZERZŐDÉSES RENDSZERREL KAPCSOLATOS VÉLEMÉNYEK

27. Mennyire érvényesek az Ön cégére a következő állítások? Ismét osztályozzon! Az 5-ös osztályzat most azt jelenti, hogy teljes mértékben érvényes, és az 1-es osztályzat jelenti azt, hogy egyáltalán nem érvényes az állítás az Ön cégére.

	teljes mértékben ← → egyáltalán nem					NT
a. A tanulószerveződés megkötésével kapcsolatosan túl sok a fölösleges papírmunka.	5	4	3	2	1	9
b. Az iskola tanulófelelőse elegendő segítséget nyújt a tanulók gyakorlati képzéséhez.	5	4	3	2	1	9
c. A gyakorlati képzés az elszámolható költségeken felül jelentős anyagi terheket jelent a cég számára.	5	4	3	2	1	9
d. A cégnél elegendő kapacitás van arra, hogy a képzéssel járó adminisztratív feladatokat az elvárásoknak megfelelően el lehessen látni.	5	4	3	2	1	9
e. Az iskola a vállalkozóra hárítja a tanulók képzésével és foglalkoztatásával kapcsolatos felelősséget.	5	4	3	2	1	9
f. Ha egy tanuló nem tesz eleget az elvárásoknak, akkor a tanuló szerveződését könnyen fel lehet bontani.	5	4	3	2	1	9
g. A gyakorlati képzéssel kapcsolatos adminisztráció túlzottan költséges és időigényes.	5	4	3	2	1	9

↓
28. **HA AZ UTOLSÓ ÁLLÍTÁSRA 5-ÖS, VAGY 4-ES ÉRTÉKET JELÖLT AKKOR KÉRDEZD MEG, HOGY...**

Elképzelhetőnek tartja-e, hogy a túlzott adminisztratív terhek miatt jövőre felhagy a tanulószerveződéses képzéssel?

1 – igen 2 – nem

29. A gyakorlati képzés előnyeit és terheit mérlegelve, véleménye szerint az Ön cégének mennyire éri meg részt venni a tanulószertződéses képzési rendszerben?

- 1 – Egyáltalán nem éri meg,
 - 2 – inkább nem éri meg,
 - 3 – változó: hol megéri, hol nem _____
 - 4 – inkább megéri, vagy _____
 - 5 – nagyon megéri részt venni a tanulószertződéses képzési rendszerben. _____
- ➔ 29 - RE

➔ 28.a. A véleményét mennyire befolyásolja az, hogy a tanulói a végzés után máshol helyezkednek el, és más cégnél kamatoztatják az itt megszerzett tudást?

- 1 – Egyáltalán nem befolyásolja,
- 2 – csak kicsit,
- 3 – közepesen,
- 4 – erősen vagy
- 5 – teljesen ez határozza meg a véleményét?
- X -

30. Tegyük fel, hogy a tanulószertződéses képzéssel kapcsolatos adminisztrációs terhek a felére csökkennének. Ennek következtében Ön vállalná-e több tanuló képzését?

- 1 – igen
- 2 – nem

➔ 29.a. Hány fővel növelné a tanulók számát? fővel

31. Tegyük fel, hogy a tanulószertződéses képzéssel kapcsolatos adminisztrációs terhek a felére csökkennének. Ez véleménye szerint hogyan érintené a tanulószertződéses képzésben résztvevő cégek számát?

- 1 – Nem változtatná,
- 2 – enyhén növelné,
- 3 – növelné, vagy
- 4 – jelentősen növelné a tanulószertződéses képzésben résztvevő cégek számát?
- 9 – NT

KÉRDEZÉS VÉGE: óra perc

Köszönöm, hogy válaszolt kérdéseinkre! Most szeretnék néhány kérdést feltenni az egyik tanulójuknak is, a terveivel, szakmai céljaival kapcsolatosan. Körülbelül 15 percet vesz igénybe a kérdések megválaszolása. Hol beszélhetnék vele négy szemközt? Azért szeretném négy szemközt megkérdezni, mert a kérdések között vannak személyes jellegűek is.

A kérdőív kódja:

--	--	--	--

GAZDASÁG- ÉS VÁLLALKOZÁSELEMZŐ INTÉZET

HCCI Research Institute of Economics and Enterprises

A tanulók tervei és céljai a tanulással és a munkába állással kapcsolatosan

A válaszadás önkéntes. Az adatszolgáltatás kizárólag statisztikai célra történik. A kapott információkat a statisztikáról szóló 1993. évi XLVI. Törvény, valamint a személyes adatok védelmére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó 1992. évi LXIII. Törvény értelmében bizalmasan kezeljük.

A kérdezés kezdete:óra.....perc

32. **A tanuló neme?** 1 – férfi 2 – nő

33. **A település neve, ahol lakik:**

34. **Édesapjának mi a legmagasabb iskolai végzettsége?**

- 1 – 8 általánosnál kevesebb
- 2 – 8 általános
- 3 – szakmunkásképző
- 4 – szakközépiskola, technikum
- 5 – gimnázium
- 6 – főiskola vagy egyetem
- 9 – NT X –

35. **Édesapjának jelenleg van-e foglalkozása, és ha igen, milyen foglalkozása van?**

- 1 – vezető
- 2 – értelmiségi
- 3 – nem fizikai alkalmazott
- 4 – vállalkozó
- 5 – szakmunkás
- 6 – segéd/betanított munkás
- 7 – jelenleg nem dolgozik, mert munkanélküli
- 8 – más okból nem dolgozik (pl. nyugdíjas)
- 9 – egyéb:

36. **Van-e valamilyen szakképesítése az édesapjának?**

1 – van 2 – nincs

↳ **35.a. Milyen szakképesítése van?** A szakma megnevezése:

37. **Mi az édesanyja legmagasabb iskolai végzettsége?**

- 1 – 8 általánosnál kevesebb
- 2 – 8 általános
- 3 – szakmunkásképző
- 4 – szakközépiskola, technikum
- 5 – gimnázium
- 6 – főiskola vagy egyetem
- 9 – NT X –

38. És édesanyjának jelenleg van-e foglalkozása, és ha igen, milyen foglalkozása van?

- 1 – vezető
- 2 – értelmiségi
- 3 – nem fizikai alkalmazott
- 4 – vállalkozó
- 5 – szakmunkás
- 6 – segéd/betanított munkás
- 7 – jelenleg nem dolgozik, mert munkanélküli
- 8 – más okból nem dolgozik (pl. háztartásbeli, nyugdíjas stb.)
- 9 – egyéb:

39. Van-e valamilyen szakképesítése az édesanyjának?

- 1 – van
- 2 – nincs

↳ 38.a. Milyen szakképesítése van? A szakma megnevezése:

40. Milyen iskolatípusba jelentkezett az általános iskola befejezésekor?

	Iskola neve IRD BE!	Képzési típus KARIKÁZD BE A MEGFELELŐ SZÁMOT!
1. helyen		1 – szakiskola 2 – szakközépiskola, technikum 3 – gimnázium
2. helyen		1 – szakiskola 2 – szakközépiskola, technikum 3 – gimnázium

41. Hányadik helyre vették fel?

- 1 – első helyre
- 2 – második helyre
- 3 – egy harmadik helyre

42. Az általános iskola 8 osztályának befejezése óta összesen hány iskolai osztályt végzett el sikeresen?

..... osztályt

43. Járt-e gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba?

- 1 – igen
- 2 – nem

↳ 42.a. Szeretett-e volna gimnáziumban vagy szakközépiskolában, illetve technikumban tanulni?

- 1 – igen
- 2 – nem

44. Próbálkozott-e a szakiskolából gimnáziumba vagy szakközépiskolába, illetve technikumba átkerülni?

- 1 – igen
- 2 – nem
- X -

45. Van-e Önnek már a 8 általános iskolainál magasabb, befejezett iskolai végzettsége?

- 1 – van
- 2 – nincs

↳ 44.a. Milyen iskolában szerzett végzettséget?

- 1 – gimnáziumban
- 2 – szakközépiskolában, technikumban
- 3 – szakiskolában

TÖBB VÁLASZ LEHET!

46. **HA VAN ÉRETTSÉGIJE**

Érettségi után felvételizett-e egyetemre vagy főiskolára?

- 1 – igen
- 2 – nem

47. Szeretne-e később még tovább tanulni?

1 – igen 2 – nem 9 – NT

46.a. Hol szeretne tovább tanulni?

TÖBB VÁLASZ LEHET!

- 1 – gimnáziumban
- 2 – szakközépiskolában, technikumban
- 3 – szakiskolában
- 4 – főiskolán vagy egyetemen
- 5 – egyéb helyen:
- 6 – NT

48. Milyen átlageredménnyel fejezte be az általános iskolát?

A bizonyítvány átlagos osztályzata: EGY TIZEDESJEGYIG ADJA MEG! (pl. 3,8) 9 - NT

49. Milyen átlageredménnyel zárta az utolsó iskolai évet?

A bizonyítvány átlagos osztályzata: EGY TIZEDESJEGYIG ADJA MEG! (pl. 3,8) 9 - NT

50. Milyen szakmát tanul itt, ennél a cégnél?

A szakma neve:

51. Jelenleg azt a szakmát tanulja, amivel később a legszívesebben foglalkozna?

1 – igen 2 – nem

50.a. Melyik az a szakma, amivel később szívesebben foglalkozna?

A szakma neve:

9 – NT

**52. Milyen tényezőknek volt a legfontosabb szerepe a szakmája kiválasztásában?
Kérem, hogy a „B” VÁLASZLAP segítségével válaszoljon!**

- 1 – tehetséget érzett ehhez a szakmához
- 2 – iskolai eredménye ezt tette lehetővé
- 3 – ezt ismerte eléggé
- 4 – nem volt más lehetősége
- 5 – szülei tanácsolták
- 6 – tanárai tanácsolták
- 7 – a pályaválasztási tanácsadó javasolta
- 8 – hirdetésre jelentkezett
- 9 – ez látszott biztos megélhetésnek
- 10 – barátja, ismerőse példájától kapott kedvet
- 11 – így nem volt probléma, hogy hol lakjon, amíg tanul
- 12 – a választott iskolában nem volt más lehetősége
- 13 – egyéb, éspedig:

TÖBB VÁLASZ LEHET!

53. Ha újból szakmát és iskolát kellene választania, hogyan döntene?

- 1 – Ugyanezt a szakmát és iskolát választaná,
- 2 – ezt a szakmát, de más iskolát választana,
- 3 – más szakmát, de ezt az iskolát választaná,
- 4 – más szakmát és más iskolát választana, vagy
- 5 – nem tudja hogyan döntene?

54. **A gyakorlati képzésben mennyire veszi hasznát annak, amit az iskolában tanítottak?**
 1 – egyáltalán nem,
 2 – kisebb részben,
 3 – fele részben,
 4 – nagyobb részben,
 5 – teljes mértékben.
55. **A fizetéséből, amit most tanulóként havonta kézhez kap, szokott-e haza adni, vagyis a család/háztartás kiadásaihoz hozzájárulni, vagy többnyire saját magának vásárol belőle?**
 1 – szokott haza adni 2 – nem szokott haza adni, saját maga költi el X -
56. **A szakképesítés megszerzése után becslése szerint Ön ebben a szakmában, amit most tanul, mekkora havi fizetésért tudna elhelyezkedni, vagyis havonta mekkora összeget kaphat majd kézhez?**
 forintot 9 – NT
57. **Ha nem találna olyan állást, ahol ennyit fizetnek, mennyi lenne az a legalacsonyabb havi fizetés, amiért ebben a szakmában még munkát vállalna, vagyis mennyit szeretne legalább kézhez kapni?**
 Legalább forintot 9 – NT
58. **Általában Önnek mennyi ideig tart bejárni a lakóhelyéről ide a képzés helyszínére?**
 A bejárás órát percet igényel 9 – NT CSAK AZ ODA-ÚTRA ÉRTENDŐ!
59. **Az előbb említette, hogy a végzés után várhatóan mekkora havi fizetésért tud majd elhelyezkedni. Egy ilyen fizetést kínáló állásért legfeljebb mennyi időt lenne hajlandó naponta, a munkába való bejárással tölteni?**
 1 – Naponta legfeljebb fél órát,
 2 – legfeljebb egy órát,
 3 – legfeljebb másfél órát lenne hajlandó a bejárással tölteni,
 4 – vagy másfél óránál hosszabb is lehetne a munkába járás ideje. CSAK AZ ODA-ÚTRA ÉRTENDŐ!

60. Ha egy távoli, magyarországi városban jobb álláslehetőséget kínálnának, mint a lakóhelye környékén, akkor ezért hajlandó lenne-e jelenlegi lakóhelyéről elköltözni?

1 – igen 2 – nem 9 – NT

61. Most azt szeretnénk megtudni, hogy ha most végezne, akkor ebben a szakmában milyen szempontokat tartana fontosabbnak vagy kevésbé fontosnak az álláslehetőségek mérlegelésénél. Ehhez négy szempontot kellene páronként összehasonlítani, és arra kérném, hogy minden párnál mondja meg, hogy melyik szempont mennyivel fontosabb a másiknál. Kicsit, vagy sokkal fontosabb, vagy esetleg mindkét szempont ugyanolyan fontos is lehet. A „C VÁLASZLAP”-on látja a szempontokat.

„A jó fizetés fontosabb (kicsit, vagy sokkal?) a jó szakmai fejlődési lehetőségnél, vagy a jó szakmai fejlődési lehetőség fontosabb a jó fizetésnél (kicsit, vagy sokkal?), vagy a kettő ugyanolyan fontos, ha mondjuk két álláslehetőség között kellene választani ...”

	sokkal fontosabb	kicsit fontosabb	ugyanolyan fontos	kicsit fontosabb	sokkal fontosabb	
	←—————→					
jó fizetés	1	2	3	4	5	jó szakmai fejlődési lehetőség
jó kapcsolat a munkatársakkal	1	2	3	4	5	jó fizetés
jó szakmai fejlődési lehetőség	1	2	3	4	5	a szakmában ismert, jó nevű cég
a szakmában ismert, jó nevű cég	1	2	3	4	5	jó kapcsolat a munkatársakkal
jó kapcsolat a munkatársakkal	1	2	3	4	5	jó szakmai fejlődési lehetőség
a szakmában ismert, jó nevű cég	1	2	3	4	5	jó fizetés

62. Miután megszerezte az oklevelét, szeretne-e ennél a cégnél dolgozni, ahol most képzésen vesz részt?

- 1 – igen, szívesen maradna ennél a cégnél,
- 2 – nem, más cégnél szeretne dolgozni,
- 3 – nem, saját vállalkozásba szeretne kezdeni,
- 4 – még nem tudja, lehet, hogy meg fog nézni más állásajánlatokat, vagy
- 5 – még nem tudja, de biztosan meg fog nézni más állásajánlatokat.

63. Hajlandó lenne-e egy későbbi időpontban, terveink szerint egy év múlva ismét válaszolni a fentiekhez hasonló kérdésekre?

1 – igen 2 – nem

↳ 62.a. Kérem, legyen szíves, adja meg azt a címet és telefonszámot, amelyen majd el tudjuk érni Önt!

Név:.....

Cím:.....

Telefon:...../.....

körzetszám telefonszám

Köszönjük, hogy válaszaival segítette munkánkat!

KÉRDEZÉS VÉGE: óra perc